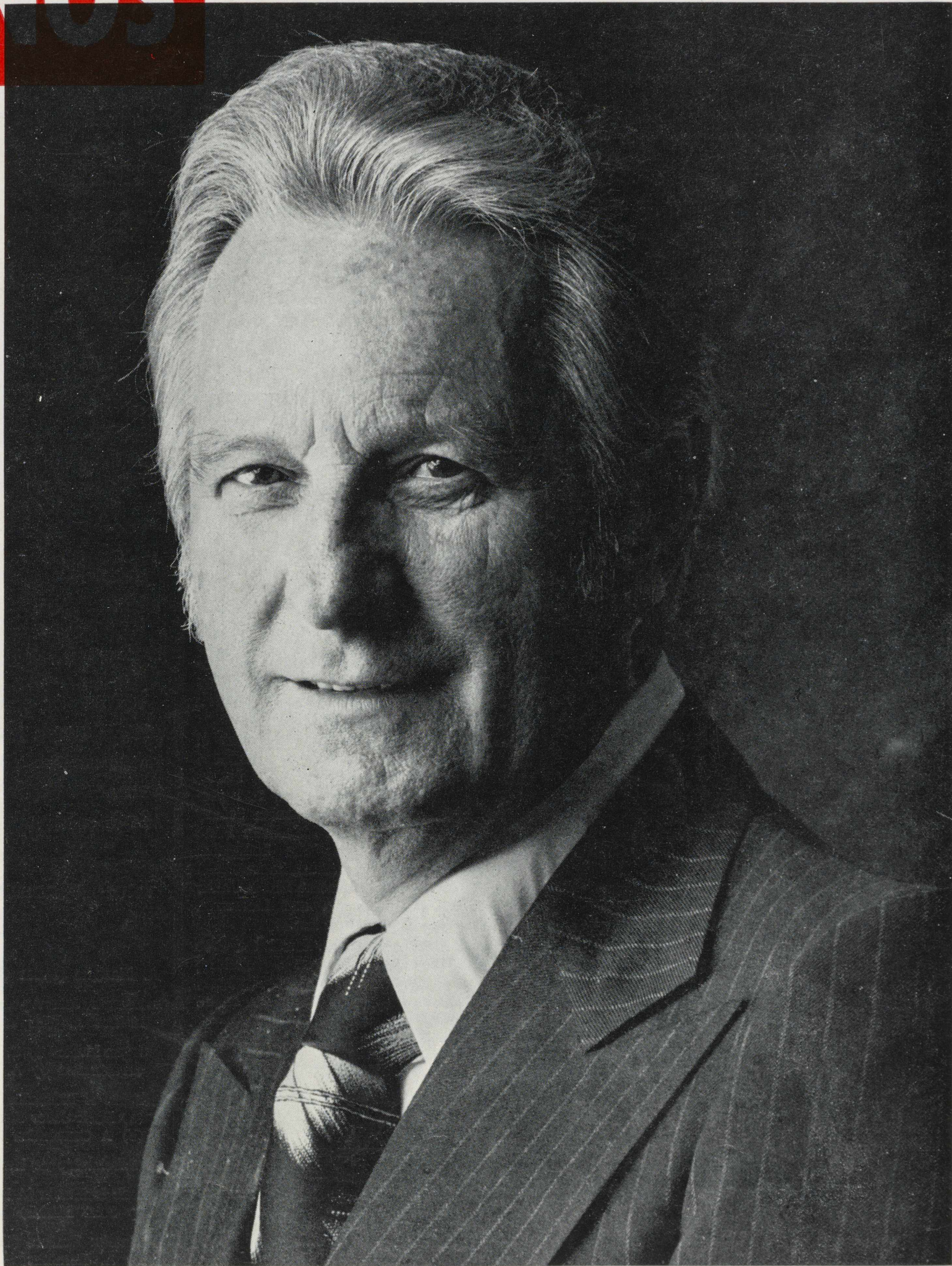

LIETUVIŲ

DIENOS

INŽ. ANTANAS MAŽEIKA, AMERIKOS LIETUVIŲ TAUTINĖS SĄJUNGOS PIRMININKAS

LITHUANIAN DAYS

JANUARY

1978

1978 M. SAUSIO MĖN.

LIETUVIŲ DIENOS LITHUANIAN DAYS

4364 Sunset Blvd., — Hollywood, CA 90029

Telefonas: 664-2919

1978, sausis Nr. 1 (280)

January, 1978 No. 1 (280)

Eina XXIX metai

Volume XXIX

Redaguoja

REDAKCIJINĖ KOLEGIJA

Anglų k. Redaktorius / English Editor

ALFONSAS A. MILUKAS

Leidėjas / Publisher

Antanas F. Skirius

Administratorius / Circulation Manager

ANTHONY F. SKIRIUS

Straipsniai, autoriaus pasirašyti pavarde, slapyvardžiu ar inicialais, nebūtinai reiškia ir redakcijos nuomonę. Signed or initialed articles do not necessarily reflect the opinion of the editors or of Lithuanian Days magazine.

Panaudojant medžiagą, prašoma pažymėti šaltinį. Republication of material from "Lithuanian Days" permissible only with indication of this source.

"LIETUVIŲ DIENOS" YRA SUJUNGTOS SU "KALIFORNIJOS LIETUVIŲ", LEISTU 1946-49 M.

"LITHUANIAN DAYS" IS COMBINED WITH "CALIFORNIA LITHUANIAN", PUBLISHED 1946-49.

Prenumerata atnaujinama automatiškai, nelaikiant atskiro pranešimo. Nutraukdamas prenumeratą, skaitytojas administraciją painformuoja laišku.

If subscription is to be discontinued at expiration, notice to that effect should be sent; otherwise it will be renewed automatically.

Leidžiama kas mėnuo, išskyrus liepos ir rugpiūčio mėn. Published monthly, except July and August.

Atskiro nr. kaina \$1.50

Single Copy \$1.50

Prenumerata metams \$15.00 bet kuriame pasaulio krašte. Subscription \$15. per year in any country of the world. Garbės prenumerata / Honorary subscription \$25.00.

"Second Class Postage Paid at Los Angeles, California".

VIRŠELIAI / COVERS

FRONT COVER

Inž. Antanas Mažeika, Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos pirmininkas ir Los Angeles ALTos pirmininkas.

Antanas Mazeika

Antanas Mazeika was born in 1916. He entered "Vytauto Didžiojo" University after graduating from "Ausros" boy's high school, but was unable to continue his courses in the University School of Architecture due to his military obligations. He met these obligations by entering the Lithuanian State Military Academy from which he graduated in 1939 with the rank of Second Lieutenant.

During the German Occupation of Lithuania, Antanas Mazeika returned to "Vytauto Didžiojo" University to continue his studies in the School of Architecture.

Much of his early life found Antanas devoting much of his energy to sports. Through hard training and discipline he became an accomplished basketball player and track runner to the extent that on several occasions he represented Lithuania as a member of its national team in Northern European Competition.

Despite his achievements in athletics and education, Antanas still found time to become active in scouting, climbing to the top levels of leadership.

In 1944 he was forced to escape Lithuania with his family.

Since coming to the United States, his drive for achievement and leadership ability have led to his active participation in all phases of political efforts to keep the exiled Lithuanian Government alive and to effect the eventual independence of Lithuania from the Soviet Union.

Antanas has found himself in the roles of organizer, executive committee member, chairman or president of many local, national and international organizations and programs, including National Lithuanian Society of America, Inc., American Lithuanian Press Radio Assn. VILTIS Inc., The Lithuanian American Community, Lithuanian-American National Center, Inc., Lithuanian Credit Union, L.S.T. Korp. Neo-Lithuania and Lithuanian American Council, to name a few.

Antanas Mazeika has also found the time to build a successful career as a practicing registered Professional Electrical Engineer, being the Chief Project Engineer for an industrial control system manufacturer.

Foto M. Masiulis

BACK COVER

VYČIAI — ČEMPIONAI

Garbingos lietuviškos krepšinio istorijos priešaušris vyko Amerikoje, 1920-1930 m. Viena iš tų pionieriškos gaidynės grupių neseniai susilaukė įvertinimo — tai Vyčių ekipa Hartford, CT, 1926 m. laimėjusi miesto lygoje krepšinio varžybas.

Suvažiavę po 50 metų — visi, išskyrus vieną mirusį — nusifotografavo lygiai kaip prieš pusę šimtmečio, guvūs ir energingi, — ir pateko Amerikos spaudon ir sporto istorijon.

(Apie tai plačiau parašyta angliškoje dalyje, kur nurodytos ir nusifotografavusių asmenų pavardės).

TURINYS / CONTENTS

LIETUVIŠKOJI DALIS

Psl.

Dr. S. A. Bačkio, Lietuvos atstovo Washington, švenčių sveikinimas. 3

Inž. Vytauto Čekanausko, Lietuvos generalinio garbės konsulo, Los Angeles, šventinis... sveikinimas. 3

VI. Bakūnas, Inž. Antanas Mažeika, naujasis A.L. T. S. pirmininkas. 4-6

Simo Kudirkos filmas bus rodomas per CBS TV tinklą. 8

Jurgis Gliuda, Rašytojos Alės Rūtos kūryba literatūros vakare. 9

V. Prižgintas, Alės Rūtos raštų bibliografija. 9

Prelatas Jonas Balkūnas atšventė 75 metų sukaktį. 0

Alės Rūtos "Laiškas jaunystei", paminėjimas. 10

Ben. Babrauskas, Donelaičio pastangos išlaikyti lietuviybę. 10

Alg. Gustaitis, J. Narūnės "Jaunystė" atsiminimuose. 11

Rūta Kleva Vidžiūnienė, Kameranės muzikos koncertas. 11

B. Kemežaitė, Eilėraštis. 11

A. Baranausko eilė. "Saulėtekis". 11
Rankraštis ir transkripcija.

Alfonsas Gričius, Trys eilėraščiai. 11

Sovietų stovyklos ir kalėjimas. 16

VEIDAI IR VAIZDAI. 17

ALT-os sveikinimas. 22

ENGLISH SECTION

Page

A. Mazeika (Front Cover) 2

Demonstrations Against Soviets in Los Angeles 18

"Organ Music" by C. Grincevicius (Translation by A. A. Milukas) 19-20

Knights of Lithuania (a) Back Cover Story (b) A Convention in 1978) 20

A Scholarship at Kent University 20

Rustic Lithuania (A Book Review by John Skirius) 20

Philately: Tartars (Tatars) by A. Bernotas 21

Dail. Adomas Galdikas SENOLIŲ KAPAI

— Old Cemetery by artist A. Galdikas.

NAUJŲJŲ METŲ LINKĖJIMAI

**LIETUVOS ATSTOVO, DR. S. A. BAČKIO,
SVEIKINIMAS ŠVENČIŲ PROGA**

Lietuvos pasiuntinybės ir savo vardu nuoširdžiai sveikinu visus JAV lietuvius Kalėdų švenčių ir Naujųjų 1978 Metų proga.

Gražios ir ryžtingos buvo visų pastangos 1977 metais ginant žmogaus teises ir mūsų tautos laisvės bylą.

1977 m. gruodžio 15 d. JAV Prezidentas Carteris pareiškė, kad "Mes sustiprinome mūsų užsienio politiką žmogaus teisių klausimu ir mes leidžiame aiškiai žinoti, kad JAV yra priešpaudos aukų pusėje. Mes esame už kankinamuosius, už neteisingai kalinamus ir su tais, kurie buvo nutildyti." Tie žodžiai tesustiprina mūsų ryžtą žmogaus teisių ir laisvės gynimo bare ir ateityje.

1978 metais švėsime 60 metų Lietuvos nepriklausomybės paskelbimo sukaktį. Ta proga linkiu visiems sėkmės tiek asmeniškai, tiek apjungtoje veikloje ginant mūsų tautos laisvės ir gerovės troškimus.

DR. S. A. BAČKIS,
Lietuvos atstovas.

197.XII.19 d.

**GENERALINIO GARBĖS KONSULO VYT. ČEKANAUSKO
ŠVENTINIS SVEIKINIMAS**

Netrukus palydėsime praeitin dar vienerius metus. Būsimos kartos juos vertins naudodamos įvairius mastus, bet, nežiūrint viso to, šis trumpas laikotarpis žmonijos istorijoje liks atžymėtas 1977-tų metų nuo Kristaus gimimo skaitline. Mes, lietuviai, pavergtoje Lietuvoje ar Sibiro tundrose, ir paskutinio pasaulinio karo audrų išblaškyti po visą pasaulį bėgliai, atžymėkime juos kita skaitline, būtent, 37 metai nuo lietuvių tautos laisvės praradimo, nuo rusiškojo komunistinio okupanto kojos Lietuvon įkėlimo. Nuo to laiko, kai visa Lietuva pasruvo ašarose ir kraujuje. Nuo to laiko, kada Maskvos kalėjimai ir Sibiro tundros priglaudė tūkstančius nekaltų tremtinių, kurių sužaloti kūnai paliks amžiams byloti lietuvių nedalią maskolių rankose.

Gal ir žiauru yra šiandien apie tai kalbėti, ar net prisiminti, nes visi gyvename pakilioje, šventiškoje nuotaikoje. Tačiau, visa tai yra tikrovė ir jos aplenkti mes negalime! Mes negalime pilnai džiaugtis gyvenimu, žinodami, kad mūsų broliai ir sesės neša žiaurų vergijos jungą.

Praėjusieji metai lietuviams tėvynėje neatnešė daug džiaugsmo, kad būtų galima užmiršti visas skriaudas, padarytas ir vis dar daromas. Praėjusieji metai surašė dar vieną naują kaltinimo aktą apie lietuvių, kaip žmogaus teisių paniekinto asmens, nedalią. Ir tik vienintelė šviesesnė prošvaistė, pasirodžiusi to lietuvių padangėje, buvo

Nukelta į psl. 22

INŽ. ANTANAS MAŽEIKA

Naujasis Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos pirmininkas

Praėjusių, 1977 m., gegužės mėn. 28-29 dienomis Philadelfijoje įvykusiame Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos seime nauju tos sąjungos pirmininku išrinktas kitame Amerikos kontinento krante, prie Pacifiko — Los Angeles mieste, gyvenantis darbštus Tautinio Sąjūdžio veikėjas inž. Antanas Mažeika. Ta proga, verta ir reikalinga "Lietuvių Dienų" skaitytojus, net kituose kontinentuose, supažindinti su naujuoju Amerikos Lietuvių Tautinės S-gos pirmininku inž. A. Mažeika, nes Tautinė S-ga turi daug pritarėjų ir ten, kur ji organizuotai net neveikia, bet gal būt kada nors veiks, pavz. Australijoje, Europoje, Pietų Amerikoje, kur yra lietuvių, pritaikant tų kontinentų (kraštų) sąlygoms ir pavadinimams.

Antano motina Honorata Mažeikienė.
Mrs. Honorata Mazeika, mother of A. Mazeika.

Viena pastaba LD skaitytojams: tai, ką čia apie inž. A. Mažėiką rašau, — nėra nei Tautinės S-gos monografija, nei A. Mažeikos biografija. Yra tik labai trumpa, suglausta informacija, apimanti kelias biografines datas, tikslu skaitytoją bent paviršutiniškai supažindinti su naujuoju A. L. T. S-gos pirminku.

Antanas Mažeika gimė 1916 metais, labai lietuviškoje Antano ir Honoratos Mažeikų šeimoje. Antanas Mažeika (tėvas) buvo mokėsis Rygos gimnazijoje, kurią baigė ir Antano (pir-

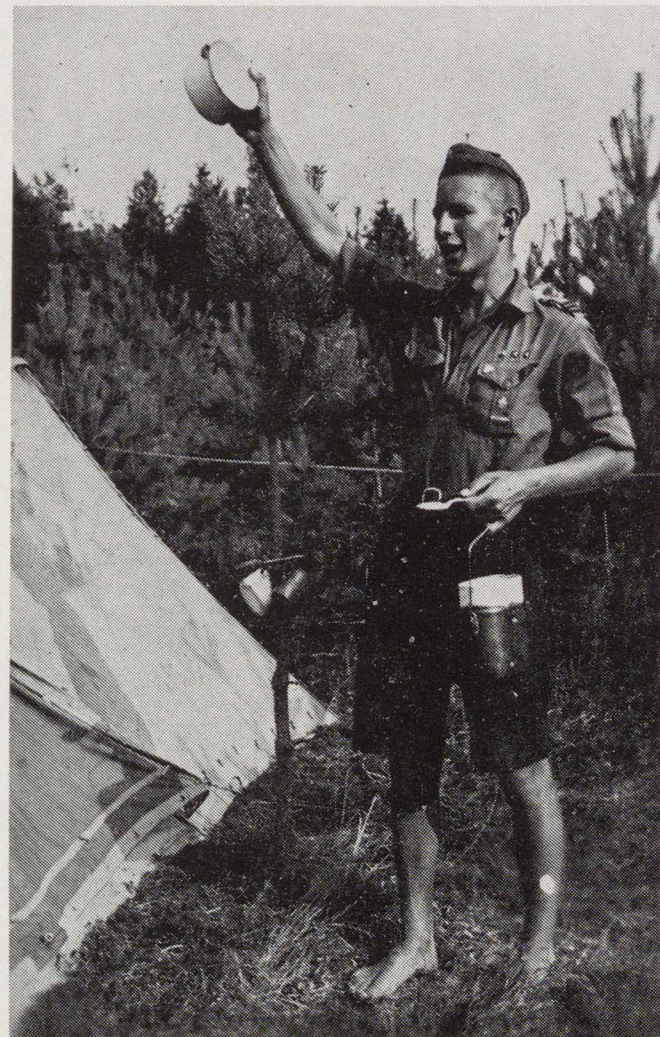
mininko) motina Honorata. Antanas Mažeika, sr. (tėvas) pirmaisiais nepriklausomybės metais drauge su Antanu Smetona ir Augustinu Voldemaru Kaune leido "Lietuvos Aidą", vėliau buvo paskirtas inspektorium Mokesčių Departamente. Motina Honorata Mažeikienė nepriklausomoje Lietuvoje daug dirbo skautų organizacijoje, už ką 1933 m. buvo apdovanojama Svastikos ordinu. Turbūt nepadarysiu klaidos spėdamas, kad motinos dalyvavimas jaunimo-skautų veikloje pažadino ir jaunojo Antano dėmesį tai veiklai ir dėlto jį nuo pat jaunystės dienų matome dalyvaujant ne tik skautų, bet ir kitų, ypač sporto, organizacijų veikloje, nekalbant jau apie iš viso lietuvišką, jam įdiegtą, tėvų lietuvišką dvasią.

Antano tėvas Antanas Mažeika.
Antanas Mazeika, the father.

Kalbant apie šeimą, negalėčiau praleisti progos nepamirėti, kad inž. A. Mažeika yra vedęs ne tik čia, jau eilę metų, Los Angeles, bet ir Chicagoje anksčiau gerai žinomą solistę ir artistę Liuciją Piliponytę, gimusią Chicagoje, gimnaziją baigusią Vilniuje, 1940 m., jau karui siaučiant, iš Lietuvos grįžusią Amerikon. Turėjau progos lietuviškoje veikloje ją pažinti, kai prieš 15 metų (maždaug) čia (Los Angeles) organizuojant ir steigiant Mažosios Lietuvos Bičiulių Draugiją, ji mialai talkindavo kaip solistė ar programų vedėja, mūsų renginiams. Ji, mat, jautė ne tik lietuviškos, bet ir "etnografinės" pareigos mums talkinti, nes jos tėvai yra Mažosios Lietuvos kilmės (rodos, ši Klaipėdos krašto—Šilutės apskr.). Tokia talkininkė, su stebėtinai išlavintu balsu ir puikiomis artistinėmis manieromis — mums buvo tada daugiau negu sveikintina. Po to ji savo balsinius, vaidybinius ir muzikinius gabumus tobulino ir dalyvavo eilėje gana stambių muzikinių renginių pastatyme įimant net operetes, o be to, ir savo rečitalius. Be to, ji metų bėgyje ėjo įvai-

rias pareigas Lietuvių Bendruomenės apylinkės ir apygardos valdybose. Bet tai ne mano užduotis smulkiai leisti į jos biografiją. Trumpai pastebėjau tik, kad skaitytojas bent labai paviršutiniškai būtų supažindintas ir su inž. A. Mažeikos žmona.

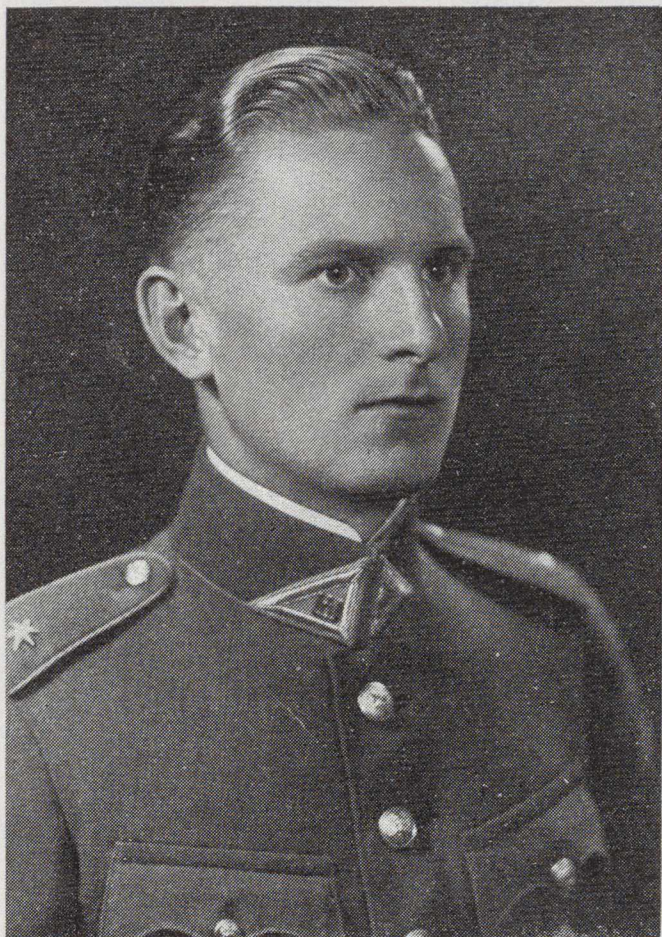
1935 m. Skautų Aido priekinio viršelio nuotrauka — Algirdo draugovės draugininkas vyr. skilt. A. Mažeika.

Front cover of a 1935 copy of the magazine of Scouthood in Lithuania, "Skautu Aidas." A. Mazeika was chief of the Algirdas division.

Bet dabar grįžkime prie ALT S-gos pirminko inž. Mažeikos. Baigęs "Aušros" berniukų gimnaziją Kaune, tuoj stojo Vytauto Didžiojo Universiteto statybos fakultetan, tačiau ten ilgai studijuoti neteko, reikėjo atlikti karinę prievolę, kurią baigdamas 1939 m. išėjo iš Karo Mokyklos jaun. leitenanto laipsniu. Kaip gimnazijoje, taip ir Karo Mokykloje aktyviai dalyvavo skautų veikloje, taip pat sporte iš viso. Ypač pasižymėjo lengvojoje atletikoje, daug kartų dalyvaudamas Lietuvos rinktinėje. Dar kariuomenėje būdamas pateko į Pabaltijo Rinktinę — prieš Maskvos karių rinktinę, sportinėms varžyboms Rygos mieste. Vokiečiams Lietuvą okupavus, perėjo į civilinį gyvenimą ir grįžo į V. D. Universitetą — tęsti studijų statybos fakultete, kol vėl 1944 m. vasarą studijas reikėjo nutraukti ir su didžiąja pabėgėlių mase traukti į Vakarų.

Grįžtant prie jo veiklos skauto ir karininko uniformoje, nenorėčiau praleisti progos nepastebėti poros žymesnių faktų: A. Mažeika į skautų organizaciją Lietuvoje įstojo 1926 metais. 1935 m. buvo pakeltas į paskautininkio laipsnį, buvo "Aušros" berniukų gimnazijos Tunto, Algirdo draugovės draugininku.

Ta draugovė yra laimėjusi pirmą vietą Skautų S-gos konkursuose. 1935 m. ta draugovė buvo pakviesta suruošti parodomąją stovyklą į Lietuvą atvykusiam pasaulio skautų organizacijos įkūrėjo Lordo Robert Baden Powell įgaliotiniui priimti. Tai buvo pasigėrėtina puikiai padaryta. Neabejotinai A. Mažeikai už tai priklauso bent keli skautiško kaklaryšio mazgai. Tikriausiai — jam kas nors tada juos yra užmezgęs.

A. Mažeika, 1939 m. tik baigęs Karo Mokyklą ir pakeltas į jaunesniojo leitenato laipsnį.

Lt. A. Mazeika upon receiving his commission at the Lithuanian Military Academy in Kaunas in 1939.

Kai dėl veiklos karininko uniformoje, čia kur kas reikšmingesnis įvykis. Vokiečių okupacijos metu, gen. Plechavičiaus Vietinę Rinktinę (kurios sudėtyje buvo ltn. A. Mažeika) vokiečiams likviduojant, kuopos vadas (tada) ltn. A. Mažeika savo lietuvišku ryžtu ir atsakomybe, tur būt, bus išgelbėjęs visą savo kuopą nuo sunaikinimo ar, mažų mažiausia, nuo suėmimo ir išgabenimo Vokietijon nežinomam likimui. Vilniuje, matydamas kaip pro šalį vokiečiai veža kitų kuopų suimtus Vietinės Rinktinės lietuvius karius, ltn. A. Mažeika išrikiavo savo kuopą ir paskelbė, kad visi gauna trijų dienų atostogas ir kad kuo kas gali — greičiau vyktų į namus. Po trijų dienų, jei girdėsią, kad „viskas tvarkoj“, turį grįžti į dalinį. Niekas negrįžo, nes niekas nebuvo „tvarkoj“. Laimingu būdu vokiečiams nepateko ir pats kuopos vadas ltn. . Mažeika.

Atsidūrus (1944 m. vasarą) Vokietijoje, A. Mažeika pateko į Augsburgio lietuvių stovyklą, kur įsijungė jos lietuviško gyvenimo veiklon, dalyvaudamas kaip stovyklos komiteto narys, o taip pat ir Pabaltijo Komite bei Lietuvos Raudonojo Kryžiaus darbuose.

Į Ameriką atvyko 1949 m., apsigyveno Chicagoje, kur tuoj įsijungė į A. L. T. S-gos ir skautų veiklą. 1960 metais persikėlė į Los Angeles ir čia netrukus perėmė vietinio Tautinės Sąjungos skyriaus vadovavimą, lygiai tokiu laiku, kai čia visuomeninio gyvenimo nuotaikos buvo labai karštos — dėl Bendruomenės ir Tautinių Namų pirkimo. Inž. A. Mažeika buvo vienas pagrindinis nuotaikų „stabilizatorius“, savo plačiu lietuvišku akiračiu ir šaltu sprendimu prisidėjęs tų nuotaikų „atšaldymui“, bendruomenininkų ir tautininkų grupių bendradarbiavimui. Inž. A. Mažeika buvo pirmasis, kuris ryžosi peržengti Tautinių Namų „priešų“ — Bendruomenės Centro — namų slenkstį, tuo praverdamas duris abiem grupėm į ramų lietuvišką darbą.

Net kelis kartus iš eilės čia, Los Angeles, buvo perrenkamas Tautinės Sąjungos skyriaus pirmininku. Taip pat labai aktyviai veikė Tautinių Namų įsigijimo akcijoje, nemažiau Lietuvių kooperatyvo „Kredito Unijos“ — „bankelio“ organizavime.

Savo tolerancijos kitų pažiūroms, taip pat labai šalto ir įžvalgaus sprendimo vertinant

kitų veiklą dėka, inž. A. Mažeika buvo išrinktas Amerikos Lietuvių Bendruomenės Tarybos nariu. Šiuo metu jis yra Amerikos Lietuvių Tarybos Los Angeles skyriaus pirmininku, iki tol ėjęs vicepirmininko pareigas.

Aukštesnėse pakopose: jis yra buvęs Amerikos Tautinės S-gos Tarybos narys, taip pat „Vilties“ dr-jos valdybos vicepirmininkas.

Aktyvus L. S. T. korp. Neo-Lituania narys.

Inž. A. Mažeikos profesija: elektroninės sistemų kontrolės inžinierius. Kalifornijoje yra išlaikęs valstybinius egzaminus prie „Board of Registration for Professional Engineers“, (Profesinių Inžinierių Registracijos Vadybos) kas davė jam teisę dirbti kaip „Professional Engineer in the branch of Control systems Engineering (inžinieriui-prefesionalui kontroliavimo sistemų inžineriniuose padaliniuose-).

Tur būt, užteks, kiek jau parašiau, apibūdinti inž. A. Mažeikos, naujojo Amerikos Lietuvių Tautinės S-gos pirmininko, asmenį ir iš lietuviško ir iš profesinio taško.

Ką nors pasakyti apie jo, kaip pirmininko, darbą Tautinės S-gos veikimo plėtmės, da-

Liucija ir Antanas Mažeikos.

Foto M. Masiulis

Lucy and Antanas Mazeika

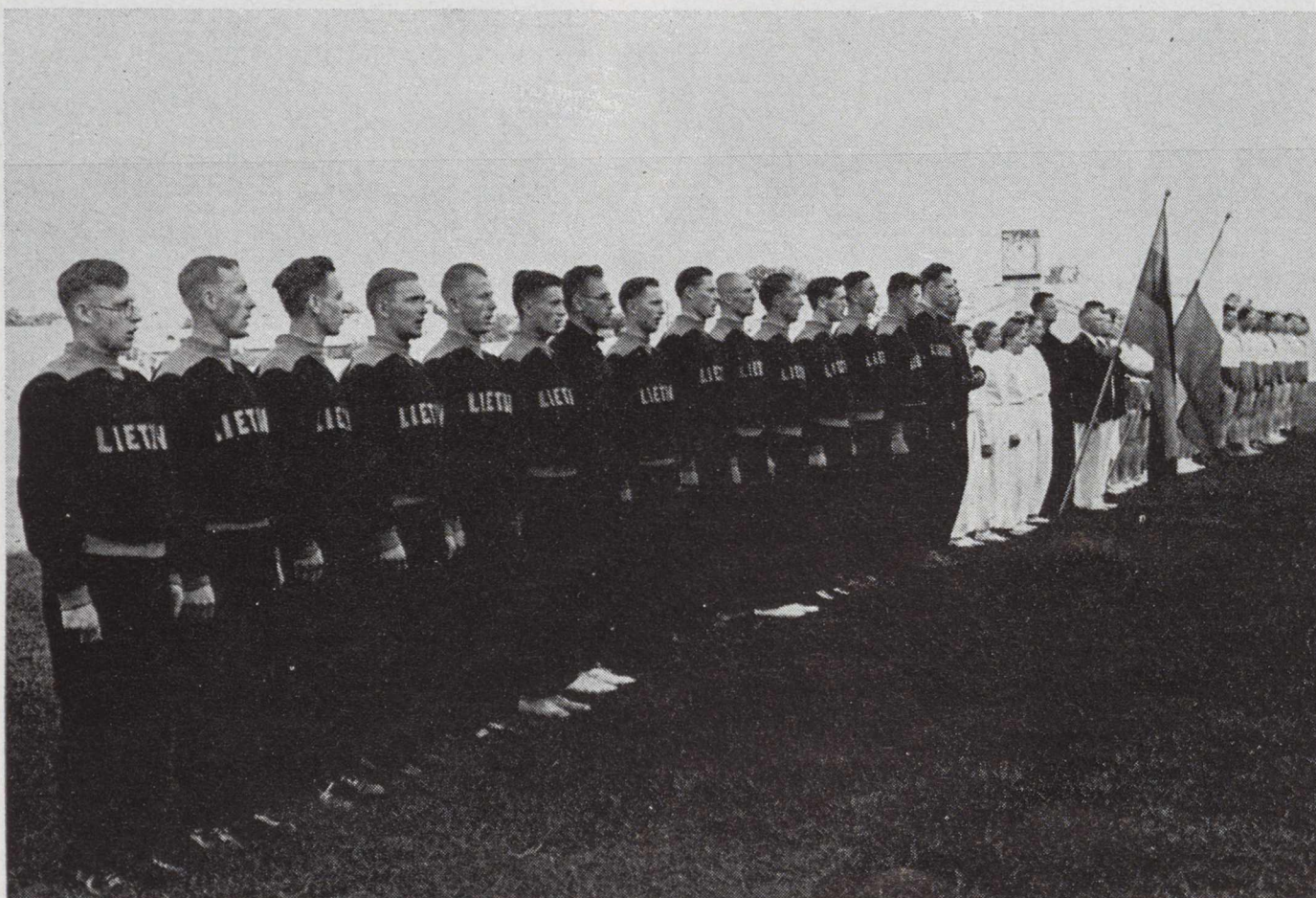
ALT S-gos Centro valdyba su naujuoju Gen. Lietuvos Garbės Konsulu inž. Vytautu Čekanausku. Iš kairės: II vicepirm. Jonas Mokus, I vicepirm. Bronius Dūda, Gen. Lietuvos Garbės Konsulas inž. Vytautas Čekanauskas (buvęs II vicepirm.), pirm. inž. Antanas Mažeika, sekr. Edvinas Balceris, išd. Alfonsas Tumas.

Board members of the American Lithuanian National Association with the newly appointed Lithuanian honorary consul general in Los Angeles, Vytautas Čekanauskas.

Antanas Mažeika, board chairman of the Los Angeles chapter of the American Lithuanian

Council, is elected president of the American Lithuanian National Association. (Philadelphia, May 28-29, 1977.)

Foto M. Masiulis

1939 m. Varšuvoje Lietuvos ir Lenkijos lengvosios atletikos rinktinės. Aštuntas iš kairės Antanas Mažeika.

All-Lithuanian and All-Polish athletic teams in competition in Warsaw. A. Mazeika 8th from left (1939).

bar būtų ne tik labai anksti, bet ir labai neatsargu (spėliojant, ką jis padarys ar nepadarys). Tik gegužės mėn. gale (praėjusių metų) toms pareigoms (pirmininko) jis Philadelphiaje seime buvo pašauktas. Duokime

jam laiko savo veikimo planą tiksliai nustatyti ir jį vykdyti. Kiek jam tai pavyks, pamatysime už poros metų. Kiek galiu matyti iš jo kalbos (pirmininku išrinkus) Philadelphiajos seime ir paskui man duotame "Naujienu"

pasikalbėjime grįžus iš seimo — naujojo Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos pirmininko inž. A. Mažeikos veiklos kryptis bazuotis lietuviško jaunimo organizavimu, ką inž. A. Mažeika seime yra pastebėjęs šitokiais savo žodžiais: ".... šiandien jau 33 metai kaip esame palikę savąjį kraštą ir 28 metai, kai buvo suorganizuota Amerikos Lietuvių Tautinė Sąjunga. Tai gana ilgas laikas mūsų lietuviškoje veikloje. Nenuostabu, kad kai kurie iš mūsų sulaukė garbingo amžiaus, atlikę didelius darbus, įsigiė didelės patirties, šiaandien mažiau reiškiasi mūsų veikloje Tokia padėtis verčia mus visus rimtai pagalvoti ir dėti pastangas — ATSIJAUNINTI. Kvieskime jaunesnius į mūsų visų bendrą darbą. Ruoškime juos, kad laikui atėjus, jie galėtų pakeisti mus. Tebūna mūsų visų pareika padėti savo skyriams tai įgyvendinti." Galėčiau prie to pridėti, kad ne tik Tautinės S-gos skyriams, bet ir visoms organizacijoms reikėtų padėti į darbą įjungti jaunesnius, kad jie, paruošti, laikui atėjus, galėtų pakeisti mus. Jei tas yra jo, naujojo Amerikos Lietuvių Tautinės S-gos pirmininko inž. A. Mažeikos užmojų vedamoji mintis, tai nieko daugiau nelieta, kaip tik jam palinkėti kuo geriausių rezultatų to tikslo siekiant.

VL. Bakūnas

Antanas Mažeika ir Jonas Valavičius atlieka pratimus.

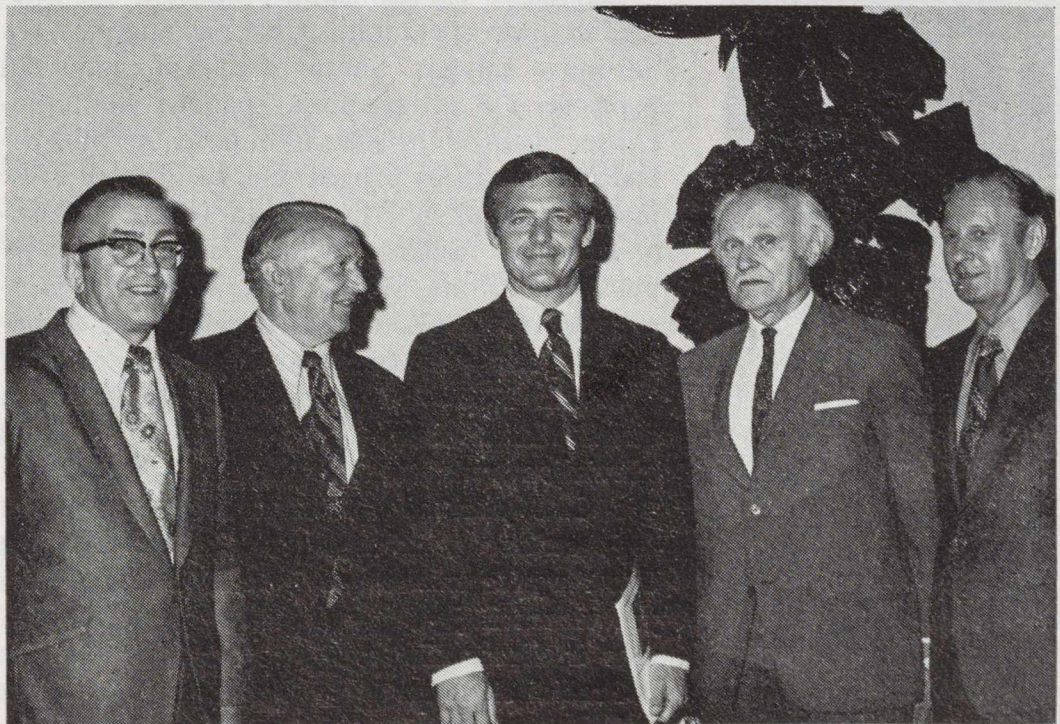
A. Mazeika and J. Valavicius in field-operational practice.

1964 m. ALB Vakarų Apygardos suvažiavimo garbės prezidiumas. PLB Centro valdybos sekr. Milda Lenkauskienė, prezidiumo pirm. A. Mažeika, Gen. Lietuvos Garbės Konsulas dr. J. J. Bielskis, Vakarų Apygardos pirm. Kostas Liaudanskas. Kalba ALB Centro vald. pirm. Jonas Jasaitis.

The 1964 convention in Los Angeles of the Western area of the American Lithuanian Council with leading representatives from central headquarters.

Foto L. Briedis

1972 m. Po svečio kalbos — Iš kairės: ALB Apygardos valdybos pirm. J. Činga, ALTo vicep. A. Skirius, prof. dr. Williams Banowski, Gen. Lietuvos Garbės Konsulas dr. J. J. Bielskis ir ALTS-gos L. A. skyriaus valdybos pirm. inž. A. Mažeika.

Foto L. Briedis

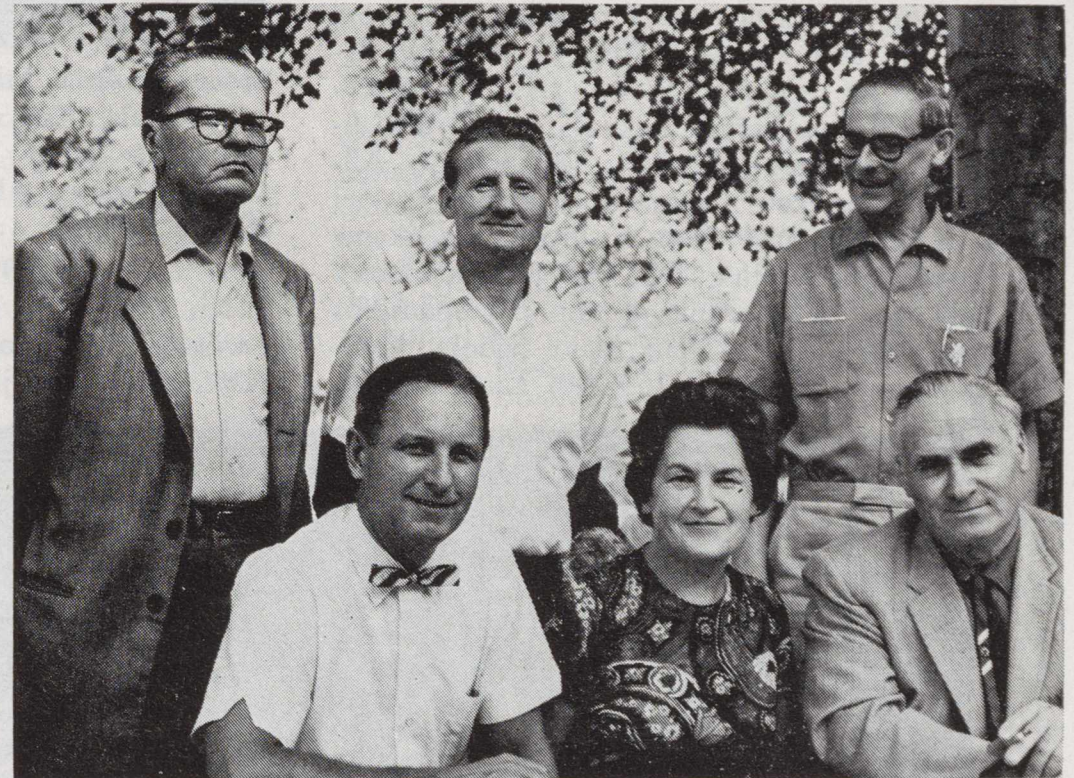
At the Western area convention of 1972, Dr. W. Banowsky, president of Pepperdine University, has just delivered a congratulatory message.

Svečias iš Romos Lietuvos Diplomatinės Atstovybės Stasys Lozoraitis, jr., Ilmara Mažeikaitė ir Antanas Mažeika.

Foto L. Kantas

Miss Ilmara Mazeika and chairman A. Mazeika with a guest from the Lithuanian diplomatic mission in Rome, Stasys Lazoraitis, Jr.

1962 m. ALT S-gos Los Angeles skyriaus valdyba su tuo metu viešėjusia Centro valdybos sekretore Emilija Čekiene. — Pirmoje eilėje iš kairės sėdi: sk. valdybos pirm. inž. A. Mažeika, C. valdybos sekretorė E. Čekienė, vicepirm. išd. Juozas Raibys ir narys V. Aleksandrūnas.

Board members of the Los Angeles chapter of the Lithuanian National Association with a guest, the secretary general of the organization's headquarters in New York, Mrs. Emilija Cekiene (1962).

Foto L. Kantas

1974 m. Sutinkant Los Angelėje Simą Kudirką. Iš kairės: A. Mažeika, B. Dūda, S. Kudirka, R. Mulokas, E. Balceris.

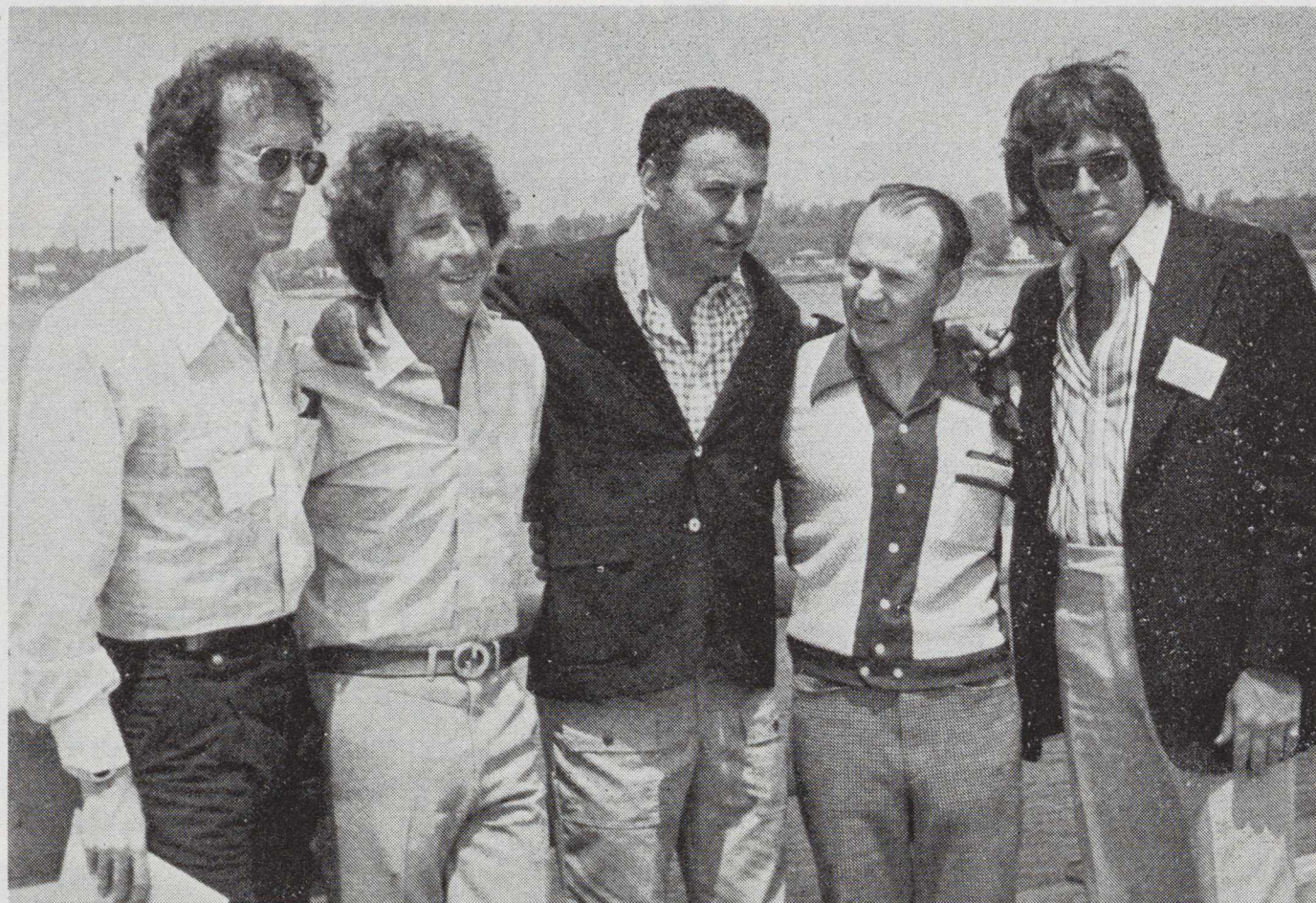
Reception for Simas Kudirka in Los Angeles (1974).

Foto L. Kantas

SIMO KUDIRKOS FILMAS BUS RODO- MAS PER CBS TV TINKLĄ

Simo Kudikos filmas "The Defection of Simas Kudirka" bus rodomas per CBS televizijos tinklą sausio 23 d., pirmadienio vakare. Filmoje pagrindines roles atlieka aktoriai Alan Arkin, Shirley Knight, Richard Jordan ir Donald Pleasance. Filmą pagamino The Jozak Company.

Amerikoje dažnai didelės biznio bei žinių telkimo bendrovės skiria pinigų bei laiko visuomenės labui, taip vadinamiems visuomenės gerovės projektams. CBS televizijos tinklas pereinamais metais pasiūlė savo filmų scenarijus vartoti mokyklų vaikams skaitymo programoje. Pirmas toks projektas buvo labai sėkmingai pravestas Kalifornijos valstybėje, vartojant filmą "A Circle of Children". Jame dalyvavo apie 60,000 vaikų. Šiais metais Kalifornijos mokyklų vedėjai, peržiūrėję sekančių metų CBS televizijos filmų rinkinį, iš jų parinko Simo Kudirkos filmą, kurio scenarijus bus naudojamas sekančioje skaitymo programoje. Ši kartą minėta mokslinė programa bus pravesta visame krašte. Iki šiol joje dalyvauja du su puse milijono vaikų. Filmo scenarijų atspausdinimą vaikams sponsoruos didelės bendrovės (United Technology, All-State Insurance, Monsanto, Hallmark) bei įvairūs laikraščiai. Pietų Kalifornijos vaikams scenarijų parūpins "The Herald Examiner" laikraštis, kuris scenarijų taip pat spausdins savo sausio 23 d. laikraščio laidoje. Kalifornijos vaikai (apie 360,000) kartu su sce-

Simas Kudirka kartu su aktorium ir filmo gamintojais, New Hampshire valstijoje filmo gaminimo metu. Iš kairės: Bruce Sallon, Gerry Abrams, Alan Arkin, Simas Kudirka, Rihard Briggs.

Foto D. Kezienė

Lithuanian Information Service

narijum gaus ir kopiją Simo Kudirkos laiško, rašyto specialiai jiems. Šio laiško paprašė

The experiences of Simas Kudirka in jumping a Soviet trawler to seek refuge in an American Coast Guard cutter is subject of a film now being made. The protagonist (2nd from right) is seen with the movie producers and actors on a set in New Hampshire.

Kalifornijos mokyklų vedėjai. Laiške Simas pasakoja vaikams apie Lietuvą, jos okupaciją, joje žmogaus teisių pažeidimus ir paaiškina, kodėl jis bėgo į Ameriką. Laiške jis ragina vaikus mylėti Ameriką ir branginti jos laisvę.

Mokyklose ne tik bus skaitomas scenarijus, bet taip pat bus diskutuojami visuomeniniai bei politiniai šio filmo aspektai. Šiam tikslui ruošiamos mokytojų įvairios instrukcijos. Lynn Williams, CBS skaitymo programos koordinatorė, pramato, kad šis projektas sukels bent 10% rašytinių reakcijų. Tam tikslui bus atidarytas specialus P. O. Box ir bus paskirtas CBS personalas atidaryti ir rūšiuoti laiškus. Dėl atsakymų bus tariamasi su Simu Kudirka ir Lithuanian Information Service (LIS).

Susijus su šia moksline programa bei artėjančiu filmo spektakliu, CBS pastangomis yra daromos sąlygos Simui Kudirkai dalyvauti įvairiose TV programose, spaudos konferencijose, organizacijų susirinkimuose bei mokyklose, kur jis turės progos pats susitikti su JAV jaunimu, atsakyti į jų klausimus ir pasidalinti mintimis. Sausio mėnesį šiam tikslui jis vyks į Bostoną, Hartfordą, Čicagą, Minneapolį, St. Louis ir Los Angeles. Los Angeles jis praleis net visą savaitę.

Sausio 13 d. "The Defection of Simas Kudirka" filmas bus rodomas visos Amerikos televizijos redaktoriams-kritikams. Šiais metais CBS planuoja pristatyti tris savo pavasario sezono veikalus šių kritikų suvažiavime Los Angeles mieste, ir Simo Kudirkos filmas yra vienas iš jų. Į šį suvažiavimą yra siunčiamas ir Simas Kudirka su Alan Arkin.

Pračiai skaitomas TV Guide žurnalas filmo rodymo savaitę planuoja atspausinti ilgesnį pokalbį su Simu Kudirka, kuris buvo pravestas prieš keletą mėnesių.

Į visus minėtus miestus, CBS pakviesta, kartu su Simu Kudirka vyksta Lithuanian Information Service narė Daiva Kezienė.

(L. I. S.)

Liucija ir Antanas Mažeikos su dukrom Ilmara, Liucija, Rūta ir sūnus Tomas.

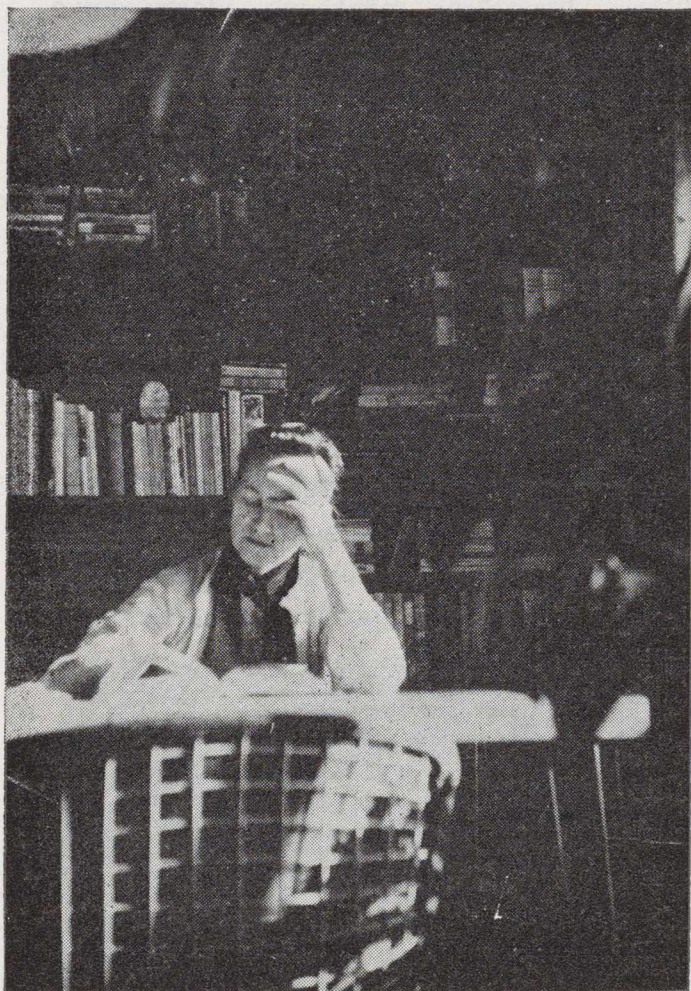
Lucy and Antanas Mazeika with their daughters Ilmara, Lucia, Ruta, and son, Tomas.

RAŠYTOJOS ALĖS RŪTOS KŪRYBA LITERATŪROS VAKARE

JURGIS GLIAUDA

Susitikus su Alės Rūtos kūrybinio gyvenimo esme gaunamas gaivus, skaidrus pasitikėjimas geraisiais gyvenimo elementais. Tai nuostabi motinos meilės, motinos pasiaukojimo vaikams, pirmosios meilės skaistumas, besąlyginis patriotizmas, pagarba artimui (kad ir piktam), pasitikėjimas Apvaizda.....

Šiuos gerus gyvenimo elementus dabar stumia iš apyvokos ir literatūros dėl keršto, nesandaros, idėjinio lėkštumo, tuštybės ir purvo ekspozicijos. O sandariai psichologikuose Alės Rūtos veikaluose šie idealistiniai elementai tampa tomis pasakos salomis, prie kurių taip miela pristabdyti savo trapų laivelį, neramių egzistencijos bangų apdraskytą, aplaužytą.

ALĖ RŪTA,

laureatė rašytoja, poetė, kritikė, pedagogė. Ale Ruta, a writer-laureate, a poet and literary critic.

Gruodžio 10 dieną įvykęs tradicinis LFB Los Angeles skyriaus surengtas literatūros vakaras sutraukė pilną Alės Rūtos gerbėjų ir mylėtojų salę. Tai buvo Alės Rūtos talento ir gaivingo jos moteriškumo triumfas.

Esu vienas tų, kurie ištikimi Alės Rūtos veikaluose vaizduojamosios buities ir personažų buities gerbėjų. Su dideliu malonumu rašiau apžvalgą "Alės Rūtos romanų pasaulyje", kuri 1963 m. balandžio m. tilpo "Lietuvių Dienų" laidoje. Sena tai data! Mūsų produktyvioji rašytoja praplėtė mano rašinio rėmus naujais, puikiais veikalais. Tad šiame literatūros vakare buvo apie ką kalbėti, ką skaityti, ką deklamuoti, ką vaidinti, ką dainuoti ir ką vertinti.

Prelegentas poetas Bernardas Brazdžionis savo plačiame pranešime "Alės Rūtos kūryba" peržvelgė rašytojos žengimą į platumas ir į aukštį. Kalbėtojas ieškojo vaižgantiškų, nors to žodžio ir nepamiršo, deimantų, o rado tikrus, stambius deimantus. Romanai

Trumpa diena, Prisikėlimas, Vieniši pasauliai, Kelias į kairę labiausiai patraukė kolegos dėmesį, — juos jis laiko vieno kalno keliomis viršūnėmis.

Programoje dalyvavo aktoriai Dalila Mackalienė, Ema Dovydaitytė ir Saulius Matas. Pianistė Raimonda Apeikytė ir mergaičių sekstetas, vedamas Antano Polikaičio.

Solistas A. Polikaitis padainavo kompozitorių G. Gudauskienės ir Br. Budriūno kompozicijas, parašytas Alės Rūtos eilėraščiams. Autorė skaitė kelias ištraukas iš savo romanų ir miniatiūrų. (Apie jas, miniatiūras, rašiau 1975 m. 2.11 d. "Dirvoje": Alės Rūtos miniatiūrų pasaulyj).

Mergaičių sekstetas "Aguonėlės" (A. Mičiulytė, A. Nelsaitė, J. Raulinaitytė, V. Variakojytė, V. Polikaitytė ir R. Vilkaitė) prie pianino R. Polikaitis atgaivino jautriu atlikimu Kuprevičiaus parašytas ir muz. G. Gudauskienės aranžuotas melodijas iš dar nepriklausomos Lietuvos laikais Alės Rūtos parašyto vaidinimo "Žiogas ir skruzdės".

Literatūros vakaras, kad ir skirtas vieno kūrėjo ekspozicijai, niekad nesuteiks pilno jo kūrybinio veido. Bet teikia galimybių pasigrožėti kūrėjo profiliu. Profilyje visad slypi tik tam veidui būdingos savybės, todėl didelė yra pažintinė vertybė literatūros vakarų, kuriems ir šis priklauso — artėjimas į Alės Rūtos kūrybos suvokimą, nuspėjimas apie tuos pagrindus, ant kurių ji stato savo gyvenimo filosofiją. Tai, kartu, jos gyvų, kuklių (dažniausiai) ir sudėtingų personažų pasaulis. Toks nuostabių platus savo istoriniu diapozonu, tas pasaulis perdėm lietuviškas (dvasiniai ir etnografiškai). Savo kaimietiškomis temomis ji lygintina su tomis garsiomis mūsų literatūros klasikėmis, kurios pirmosios atrado kelią į kaimą ir apgyvendino jį nemirtingais personažais.

Alės Rūtos įžengimas į miestą, į ne lietuvišką miestą, niekad nebuvo pilnas įžengimas ir "senų tiltų deginimas". Jos miestas turi tiltą į kaimą ("Kelias į kairę").

Šis savistovumas daro ją solidžią, stambią kūrybine asmenybe su savo nekintamu pagal literatūrinės madas "credo".

Literatūros nagrinėtojai ateityje turės vertinti jos romanų technikos savybes, personažų konfrontacijos strategiją, dramatiškas, bet logiškas dvasines evoliucijos apraiškas gausiose jos personažuose — kas yra viršiužetinio vertinimo medžiaga. Ir visa tai, aišku, išeina iš kronologinių rėmų.

Pagaliau, ir etninis turtingumas, kuo jos veikalai taip prabangiai prisotinti, gal būt kai kuriam skaitytojui, pripratusiam bėgti intrigos laiptais ne taip daug atidengia, kaip tik ir sudaro monumentalinę Alės Rūtos veikalų masę. Tai savotiškas dabar muziejiskumas, unikalus, nepakartojamas ir kategoriškai įtikinantis.

Kada Alė skaito savo tekstus, stovėdama rampos šviesoje ir publikos stebėjimo lauke, ji užkariauja tą publiką, sakyčiau, atgaivina jos kūrybinės kontempliacijos galia. Minutė ir kita — ir ji nuginkluoja sketiškiausią klausytoją savo labai melodingo balso tonacijo-

mis, neskubiai plintančia, kartais sentimentalia, kartais labai tragiška veikalo intriga.

Klausytojai, kaip susitarę, reagavo į tai ir šiame vakare išpirko visas (jų buvo per 100) jos naujos knygos "Laiškas jaunystei" egzempliorius. Rašytoja praleido visą laiką, programą baigus, pasirašydama savo knygas nuoširdiems jos gerbėjams.

Tenka pripažinti, kad labai daug duoda kultūriniam Los Angeles lietuvių lygiui šie kasmetiniai literatūriniai vakarai, kuriuos, bene jau dvyliktąjį, čia rengia LF Bičiulių skyrius.

Betarpiškas rašytojo ar poeto ryšys su auditorija yra asmeniškai pažintis, niekuo nepakeičiama vertybė. Literatūrinėje scenoje čia buvo Jonas Aistis ir Juozas Tininis — buvo ir išliko atmintyje gyvai.

Alės Rūtos kūrybos vakaras buvo graži pakopa smalsiai žvilgterti į jos kūrybinį Olimpą.

ALĖS RŪTOS RAŠŲ BIBLIOGRAFIJA

Alė Rūta priklauso prie populiariųjų ir darbščiųjų rašytojų.

Žemiau duodama Alės Rūtos raštų bibliografija. Tremtyje, turėdama šeimą ir darbą, nulekamam laiku ir savaitgaliais, ji lietuvių tautai davė apščiui romanų, novelių ir poezijos. Be to, ji buvo ir yra mūsų spaudos nuolatinė bendradarbė. Kaip ji sugebėjo tiek daug padaryti? Ji dirbo be atvangos! Atidavė tautai, kas jai priklausė. Jos knygos būdavo ir yra išperkamos: lentynose neužsilaikydavo. Jos romanai eina iš rankų į rankas, suplyšta, bet skaitomi. Ji mėgiamiausia rašytoja tremtyje.

1. Žiogas ir skruzdės, 1942.

Eiliuotas vaidinimas jaunimui, operetė. Laimėjusi "Žiburėlio" premiją. Muzikas Viktoras Kuprevičius sukūrė muziką. Vaidinta Kaune ir provincijoje.

2. Be tavęs. 1946.

3. Likimo keliu, novelės, 1947.

4. Duktė, apysaka, 1953.

5. Pakrūmė, vaidinimas, laimėjęs Lietuvaičių seselių instituto premiją, 1954.

6. Trumpa diena, "Lietuviškos knygos klubo" premijuotas romanas, 1954.

7. G. Flauberto romano "Ponia Bavary" vertimas, dvi dalys, 1955.

8. Nunešk, upeli, žašų vargus, eiliuotas vaidinimas vaikams, 1955.

Komp. G. Gudauskienė parašė muziką, ir "Lapės sąžinės" vardu vaidintas Chicagoje ir kitur.

Ciklas "Didžioji meilė":

9. Žvaigždė viršum girios, romanas, 1960.

10. Į saulėtekį, romanas, 1960.

11. Broliai, romanas, 1961.

12. Motinos rankos, romanas, 1961.

13. Priesaika, romanas, 1962.

14. Gyvenimo lašai, eilėraščiai, 1964.

15. Kelias į kairę, "Dirvos" premijuotas romanas, 1964.

16. Žemės šauksmas, apysaka, 1966.

17. Ant liūnų krašto, drama, vaidinta Los Angeles, 1966.

18. Prisikėlimas, romanas, 1968.

19. Vieniši pasauliai, romanas, 1969.

21. Po angelų sparnais, novelės, 1973.

22. Laiškas jaunystei, atsiminimų beletristika, dukters dail. Rasos Arbaitės iliustruota, 1977.

Parengė V. Prižgintas

Alės Rūtos kūryba
Knygų naujiena!

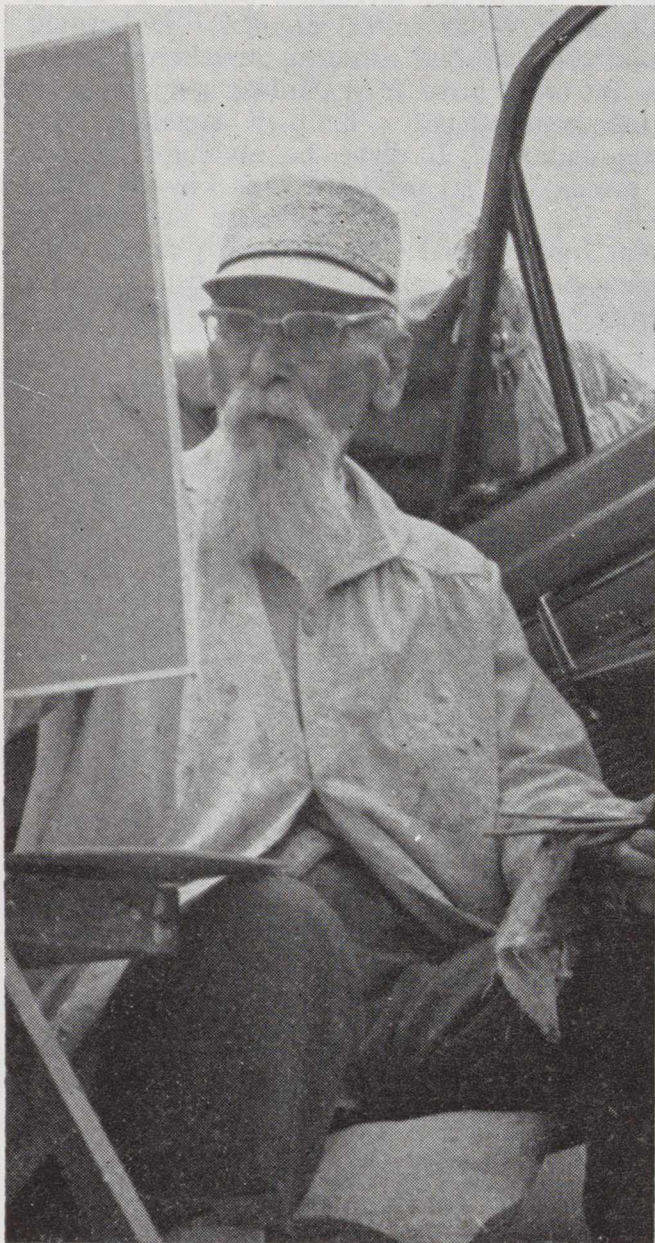
Alė Rūta, **Laiškas jaunystei**. Beletristika. 1977. Dail. Rasos E. Arbaitės viršelis ir iliustracijos. Spaudė Pranciškonų spaustuvė. Knygą išleido pati rašytoja savo santaupomis. Kaina \$4.

Knygą platina pati autorė: Alė Rūta, 306 22nd St., Santa Monica, Calif. 90402.

Taip pat gaunama "Lietuvių Dienų" leidykloje.

Beletristika atsiminimų pobūdžio. Čia autorė jaunystės atsiminimais per žydinčias pievas, su skirtingomis kojineimis, kartais paslėptu veidu, juokiančiom gatvėm, nuostabiai šypsančiu veidu ateina iki šių dienų, iki mūsų! Ji sakydavo ir tau sako, kad geras josios Rudžių kaimas!

Tie atsiminimai šilti, juose daug gražios ir švelnios autorės širdies. Skaitydamas jauti artumą josios jaunystės, josios gerųjų draugių ir gerosios Žemės, kuri išslydo iš po kojų! (v. p.)

Prof. dail. Adomas Varnas, gimęs Naujų Metų dieną, atšventė savo 99 metų sukaktį. Dail. M. Šileikis priminė, "kad prof. Varnas jau yra seniausias iš meno istorijoje žinomų dailininkų" ("Draugas", Nr. 4).

Dail. A. Varnas yra dar giedrios nuotaikos ir kūrybingas, nepaleidžia teptuko iš rankos.

Mielą prof. Adamą Varną sukakties proga nuoširdžiai sveikina "Lietuvių Dienų" leidėjas ir Redakcinė kolegija.

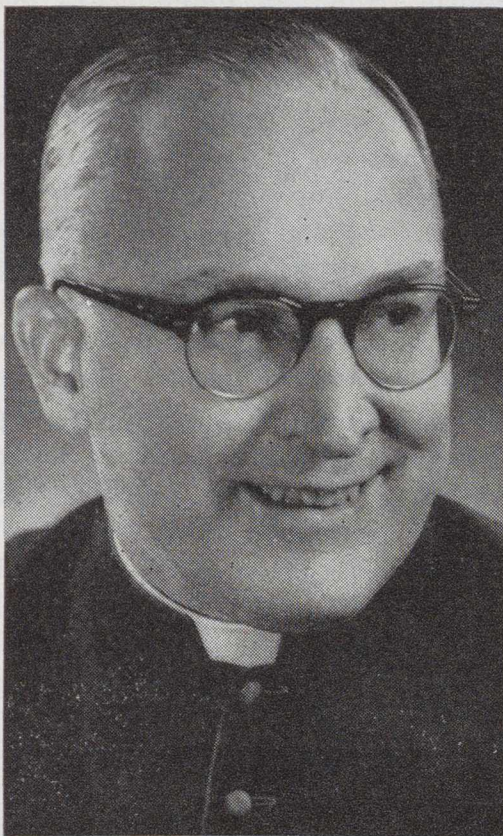
Professor Adomas Varnas, a leading Lithuanian artist, has commemorated his 99th birthday. Congratulations!

PRELATAS JONAS BALKŪNAS ATŠVENTĖ 75 M. SUKAKTĮ

Lietuvių veikloje atsižymėjęs prel. Jonas Balkūnas, dabar gyvenęs St. Petersburge, Fl., spalio mėn. pabaigoje atšventė 75 m. amžiaus sukaktį.

J. Balkūnas gimė 1902 m. spalio 21 d. Maltby, Pa. Baigęs pradžios mokyklą 1912 m., išvyko Lietuvon ir toliau mokėsi Marijampolės gimnazijoje (1914-1919), vėliau lankė Ryplių ir Gizų kunigų seminariją.

1922 m. grįžęs į JAV, studijavo teologiją Niagaros universitete. 1926 m. gegužės 29 d.

Prelatas Jonas Balkūnas, atšventė 75 metų amžiaus sukaktį ir buvo Šv. Tėvo pagerbtas protonato titulu.

Rt. Rev. Prelate Jonas Balkunas has observed his diamond anniversary (b. Oct. 21, 1902 in Pennsylvania) He has been created protonotary apostolic, an honorary member of a college of the papal curia.

Lackawanoje, N. Y. buvo išventintas į kunigus. Buvo vikaru Brooklyne, lietuvių parapijose. Nuo 1933 m. buvo paskirtas Maspetho lietuvių parapijos klebonu. 1948 m. buvo pakeltas į prelatus, o vėliau, už nuopelnus bažnyčiai, buvo jam suteiktas protonato titulas.

Prel. J. Balkūnas aktingai dirba lietuvių organizacijose — ALRKF, Kunigų Vienybėje, Taryboj Lietuvai gelbėti (1940), vėliau tapusioj Am. Liet. Taryba, Balfo organizavime, vienas iš Tautos Fondo steigėjų ir nuolatinis jo narys ir pirmininkas. Tautos Fondas yra Vliko išdas, todėl 1977 m. gruodžio 4 d. Vliko valdyba seimo metu įteikė prelatui atžymėjimo plokštę.

Prel. J. Balkūnas yra geras kalbėtojas ir pamokslų sakytojas. Jis taip pat yra daug rašęs lietuvių spaudoje.

Sveikiname prelatą Balkūną ir linkime dar ilgai dirbti lietuviybės naudai.

DONELAIČIO PASTANGOS IŠLAIKYTI LIETUVYBĘ

BEN. BABRAUSKAS

Kai didysis mūsų dainius, Kauno kunigų seminarijos rektorius Maironis 1931 m. rudens semestru buvo pakviestas skaityti lietuvių literatūros kurso Vytauto Didžiojo universiteto teol.-filosofijos f-to filosofijos skyriuje, pirmosios jo paskaitos paklausyti susirinko nemažas skaičius taip pat kitų fakultetų studentų. Vieniems rūpėjo iš arti pamatyti ir greičiausia pirmą kartą išgirsti Maironį, kuris už seminarijos ribų retai tepasirodydavo, o kitiems, literatūros mėgėjams, įdomu buvo pasiklausyti, kaip didysis poetas vertins kitus literatūros kūrėjus. Maironio buvo paašyta ir išleista (Maironio raštai IV ir V tomai) Lietuvos istorija su trumpa mūsų raštų apžvalga ir Pasaulinės literatūros istorija, kurios kursą klierikams yra skaitęs pradėdamas ne nuo tradicinio graikų lopšio, bet kur kas toliau, būtent, nuo žydų, indų ir kitų rytiečių literatūrų. Tačiau apie lietuvių literatūrą Maironio plačiau niekur nerašyta.

Ir štai minėtojo kurso įžanginėje paskaitoje Maironis, nė žodžio netaręs apie pirmosios lietuviškos knygos autorių Mažvydą, nei apie pirmąjį Biblijos vertėją Bretkūną, nei apie didįjį lietuviybės kėlėją kan. Daukšą, nei apie garsųjį Vilniaus pamokslininką ir žodynininką Širvydą, iš karto pradėjo nuo Donelaičio, to lietuviškojo Homero, aiškiai pažymėdamas ne tik tai, kad nuo jo prasideda lietuvių literatūra, bet kad už **Donelaitį nebuvo ir nėra didesnio lietuvių poeto**. Tai buvo lyg ir kokie testamentiniai žodžiai, pasakyti ex cathedra to, kuris pats visuotinai buvo laikomas svariausi lietuvių poetu ir kuris po devynių mėnesių jau pasitrauks iš šio gyvenimo.

Kristijonas Donelaitis gimė Prūsų Lietuvoje tuojau po didžiojo, tris ketvirčius Prūsijos lietuvių nusiaubusio maro, po kurio ištuštėjusį kraštą užplūdo vokiečių, šveicarų ir prancūzų kolonistai. Nuo jų pragaištingų tautinių, religinių ir paprotinių įtakų gelbėti lietuviškus likučius buvo vyriausioji Donelaičio, poeto ir kunigo, misija.

Vokiečių valdininkų ir dvarininkų gyvenimo būdu pramažu ima sekti karaliaus žemes dirbą lietuviai. Visų pirma skverbiasi šios neigiamos vokiečių įtakos: girtavimas, keiksmas, bedieviškumas. Ne sausais pamokslininko žodžiais Donelaitis peikia šias negeroves: pirma duoda gyvą pavyzdį, tik paskui savo ar kurio išmintingesnio būro žodžiais skelbia išvadą.

Tik prisiminkime aną poną didpilvį, kuris

ties prisirijo ir prisigėrė, kad jau ranką ištiesė sau gerklę perpiauti. Arba vakmistrą, kuris "besispardydamas taip baisiai keikti pagavo, kad sviets visas su visais daiktais padrebėjo". Tie gyvi paveikslai taip ryškiai kondensuoti, kad turėtų, rodos, visus atgrasyti, o tačiau blogas pavyzdys stipriai traukia, todėl

Vis pulkelis miels viernųjų buvo mažesnis,
Kaip as durėnas pulks nelabųjų irgi bedievių.
136 *

Kad ponai ir valdininkai keikia, tai pagaliau nieko nuostabaus: toks jų būdas — žinom juk visi, kaip ponai keikdami rėkia; Bet ir būrai jau nuo jų mokinasi rėkaut, 23

Poetas dėl to nekvaršintų sau galvos, "kad vokiečiai tikt vogt ir keikt nesigėdi", deja, jų įtaka smarkiai veikia ir lietuvininkus:

O štai, tarp lietuvininkų taip jau nusiduoda,
Kad lietuviškas tūls smirdas irgi bedievis
Lietuvai ir lietuvininkams mums gėdą padaro,

Atsibasčiusį į Lietuvą prancūzų ne tik ap-
rangą ir apavą lietuvininkai ima pamėgdžioti,
bet ir "prancūziškų manierų", t. y. bedievių-
mo, jau prisiėmė:

Tėvai mūsų seni, pirm to neturėdami šiulių,
O štai, tik daugiaus garbėj laikydavo Dievą
Ir šventoms dienoms bažnyčion bėgdavo grei-
Ogi dabar, želėk, Dieve! tikt gėda žiūrėti, /tai.

* Cituojama iš J. Ambrazevičiaus spaudai parengtų Donelaičio "Metų".

Ben. Babrauskas,
(1910-1968), lituanistas, rašytojas kritikas ir pedagogas.

B. Babrauskas (1910-1968), a lithuanist, an author and an educator of the younger generation.

Kad lietuvininkai, prancūziškai pasirėdę,
Į bažnyčią vos išgirst ką kyšteria galvas,
O paskui tuoj žaist ir šokt į karčiamą bėga,
132

Donelaitis nėra abstinencijos skleidėjas: ne vienu atveju, darbymety ar vaišėse, nuosaikų alaus gėrimą laiko įprastiniu dalyku, tačiau pasigėrimą, kaip ir persivalgymą, smerkia ne tik griežtais žodžiais, bet ir šturpiais gyvenimo paveikslais.

Bene ryškiausias nenaudėlis bus Plaučiūnas, kuris, pernai talkoj pasigėręs, pareidamas pametė dalgį su bude, o paskui užmiršo jų ieškoti ir tik po metų, atėjus šienapiūtei, pasigedo savo dalgio ir iš pykčio "pačią su glūpais vaikais kone numušė smirdas". Po to, pasiėmęs savo "vieniausį kuinpalaiškį", į Karaliaučio dalgio pirtį nukeliavo, o ten žioplinėdamas ne tik dalgį nusipirkt užmiršo, bet ir savo kuinpalaiškį pragėrė ir tik po dviejų savaikių pėsčias parsibastė.

Ir savo pievą pridergtą (tikt gėda sakyti)
Šnypšdams ir rėplinėdams vis su piautuvu
Bet kaimynai jo rugius jau buvo suvalę, /kirto.
74

Nors prie rugiapiūtės Plaučiūnas priėjo tik tada, kai "grūdėlius lauke jau vėjai buvo nudaužę", tačiau talkininkus taip gerai pavaišino, "kad jau su visais svečiais po suolu nu puolė".

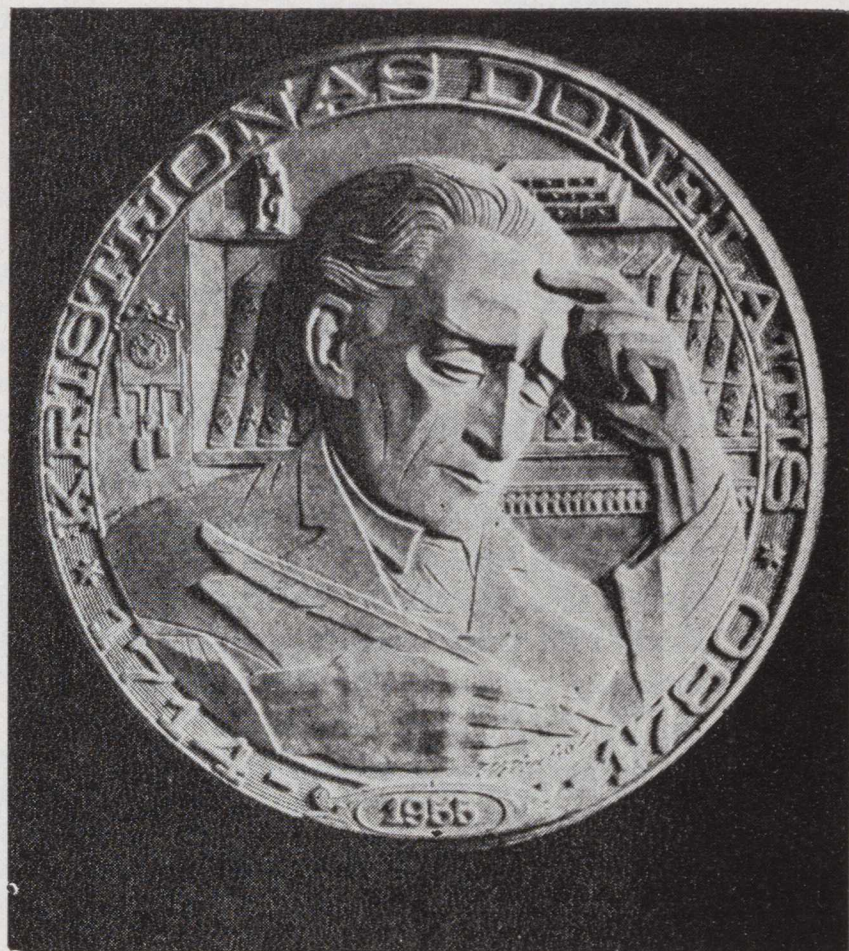
Ne kur kitur, tik pas tą patį nenaudėlį Plaučiūną pavaizduota ir šauni krikštynų puota, kur ne tik "bažmas sukviestų svečių susirinko, bet ir nekviestų kaimynų daug susibėgo". Iš rengiamų pokylių matyti, kad Plaučiūno būta gana pasiturinčio, tik pernelig apsilėidusio:

Tuo Plaučiūns daug spirgintų bei šutintų val-
/gių
Irgi ragaišių per tarnus atnešdino kūmams;
O svečiai visi, margoms eilėms susisėdę,
Lašinius ir jukas Plaučiūno girdami valgė, 128

Tik po to, kai Plaučiūno tarnai tris statines alaus atritino, "pekliškas razbajus ir niūkims pasikėlė", taip kad ir pats Plaučiūns, "šviesoj krapinėdams, jau šviesos nepažino". O tokį Dočį, kuris jau puoton "nešvankiai rėkau-dams" atvyko, pasigėrę puotos dalyviai "taip nesvietiškai pagadino, kad jį jo vaikai lovyj vos parnešė gyvą".

Neigiami paveikslai Donelaičio pavaizduojami išpūdingiausiai, o tų paveikslų tarpe bene pirmoji vieta tenka Plaučiūnui. Aišku, ne tas vienas Plaučiūnas yra nenaudėlis. Ir Pukiui, kuris beardamas pagadinęs savo jaučius, — vienam ragą nulaužęs, kitam uodegą nu-rovęs, — pelnytai yra tekęs nenaudėlio epitetas.

Dar įmantresis nenaudėlis pabrėžtas Dočys: ne tik vestuvių ar krikštynų puotose "per daug prisiedęs bei prisisiurbęs" po suolu nu-

Kristijonas Donelaitis (1714 - 1780),
epochinės poemos "Metai" autorius, dailiosios literatūros pradininkas, lietuviybės gaivintojas Prūsijoje ir Lietuvoje.

Į anglų kalbą poemą išvertė Nadas Rastenis, išleido LD leidykla.

Dail. Petro Rimšos medali Jonas.

Kristijonas Donelaitis (1714-1780), whose pastoral and literary activities sustained the Lithuanian spirit in his native Prussia and elsewhere. His epic and epochal poem, "The Seasons" (translated into English by Nadas Rastenis and published by "Lithuanian Days" in 1967, was the forerunner of fine Lithuanian literature.

puola, taip kad jį vos gyvą "su droga" ar lovyj turi išnešti; ne tik, vos prasiblaivęs, skubėdamas pinigų pasidaryti, kad su pačia bei vaikais greičiau galėtų į smuklę nudrožti, taip triukšmingai spragilais žirnius kulia, kad kaimynų vestuviniškai išsigąsta ir "žemė su visais daiktais virpėti pagavo", — bet, "varnie nos ėt užsigėdęs", "šovė taip durnai", kad kaimynų visas trobas supleškino. Tiesą pasakius, ne pats Dočys taip "durnai" šovė, bet jo pusbernis, kuriam ir vardas faiklus duota — Durakas.

Jei girtavimo bus daugiausia išmokę lietuviai iš vokiečių, tai kita didžioji negerovė — tingumas — jau grynai lietuviškos kilmės. Ji toli gražu nėra taip plačiai paplitusi. Aišku, būras paprastai neskubėdamas "į baudžiąvą slenka", nes ne tik ponai, "pamatydami būrą, spiaudo, nei ant šuns", bet "kiekvienas žioplys jau būrą pradeda stumdyt" ar "su lazda dar muša nabagą". Tačiau, jei ponas pasitaiko širdingas (deja, tik vienas vienintelis toks pasitaikė, o ir tas jau numirė pernai), tie patys būrai į baudžiąvą "tikt bėga, tikt bėga". Tiesiog malonu, lyg kokią šventadienio procesiją, stebėti baudžiauninkus, bėgančius mėšlo gramdyti iš pono tvartų:

O bernai visi, naujas vyžas nusipynę,
Ir autus naujus iš drobės sau pasidarę,
Vis tekini, kits kitą neigi pranokdami, šoko,
58

Visokie prievaizdai, kviesdami ar ragindami dirbti, dažniausiai iš įpratimo taip rėkauja, tarytum visi baudžiauninkai būtų apsileidėliai ir ne tik dvarui, o ir sau tingėtų dirbti. Bet, kai lietuvėms moterims pakartotinai sakoma imti pavyzdį iš vokiečių darbininkių, tatai, be abejonės, liudija, jog mūsų moterys atsilikdavo nuo vokiečių. Vokietės pirmos ne tik savo linus nuravėjo, bet spėjo jau ir visus grybus nurankioti ir riešutų statines prisirinko. Tai bene vienintelis atvejis, kada lietuviams patariama iš vokiečių pasimokyti. Vyrams tas patarimas taip pat dera, ypač, kai, po rugiapiūtės talkų prisivaišinę, laiku nesuima vasarojaus.

Tiesa, tarpe poemoje suminėtų maždaug 80 vardų figūruoja vienas ypatingas veikėjas Slunkius. Jis, be abejonės, visoje mūsų literatūroje yra tingėjimo čempionas. Jame sukoncentruota ne tik tingėjimo malonumai ar patogumai, bet ištisa tingėjimo filosofija.

Visą žiemą krankęs pas šiltą krosnį, Slunkius susirūpinęs sutinka pavasarį, nešantį darbų naštas:

Ak, kad būtų ilgiau žiema pas mus pasilikus
Ir kad vis miegot mums būtų sviete paskirta.

Žmoną savo, besirūpinančią neatliktais darbais, Slunkius guodžia:

Ak, močiute, tariau, bentsyk ir verkusi liaukis;
Juk dar čėso yr, ir mes atliksime darbus, 34

Savo tinginį remia jis šitokia „gyvenimo filosofija“: ir senas ratas, pamažu besisukdamas, ir rambus kuinas, žingine žengdamas, toliau ir tikriau nueina, negu piestu šokinėjęs žirgas. Slunkiaus tingumas su visa jo filosofija giliai paveldėtas: ne tik jo tėvas, bet ir tėvo tėvas, girtas ant šiaudų išsitiesęs, grūmojo, kad vaikai „naujų niekų“ neprasimanytų, bet gyventų „protingai“, kaip jis, vis pamažu nusitverdamas darbus, jėgas taupydami senatvei. Taip vaikaitis sąžiningai ir laikosi šios senelio mokyklos, nors ne tik prievaizdų, bet ir kaimynų nuolat ujamasi ir peikiamasi; už tai jį baudžiauninkai „per pravardį praminė Slunkium“.

Trobos jo, kaip ir panašaus į jį kaimyno Pelėdos:

Nei pustynės iš visų pašalių pasirodo.
Kad aukštyn žiūri, pamatai sudriskusi kraiką,
Ant kurio sklypus nuplėštus klestina vėjai,
Kad viens čia, kits ten nuo stogo ritasi lopas,
123

Slunkius ir Pelėda daro gėdą kaimynams baudžiauninkams, dėl to jų niekas nė į vaišes nekviečia. Bet jiedu ir nekviesti „svotbon atsibasto“ ir savo įsiveržimu išgąsdina vestuvinius, kol kuris apskresnis, beržinį pagrie-

bęs, išmeta juodu lauk. Ne be reikalo toks pavyzdingas šaltyšius, kaip Pričkus, sakosi tinginiui Slunkiui ne kartą gerai įdrožęs:

Tau, žinai, daug syk taip per nugarą drožiau,
Kad iš skrandos tavo senos sklypai pasidarė,
35

Iš kitos pusės ir tasai valkata Slunkius tam tikrais atvejais pasidaro paslankus; antai, prekymetyje degtinės prisirijęs, padoriam ūkininkui Krizui „pasirites nugarą skalbė“.

Tokiais ryškiais nenaudėlių paveikslais Donelaičio siekta padoriuosius lietuvininkus atgrasyti nuo kenksmingų įpročių. Tai yra tiesioginė dvasininko priedermė kuri atsispindėdama Donelaičio poezijoje, daro ją vaizdingai pamokomą.

Dar stipriau iškyla pirmasis mūsų poetas, kaip griežtas lietuviškumo gynėjas, toks šviečiantis ir reikšmingas pavyzdys mūsų dabarčiai. It koks refrenas, per visą „Metų“ kūrinį kartojamas lietuviškos praeities pasiilgimo motyvas:

Ak! kur dingot jūs, barzdotos mūsų gadynės,
Kaip lietuvininkės dar vokiškai nesirėdė
Ir dar vokiškus žodžius ištart negalėjo, 80

Ak, kur dingot jūs, lietuviškos gadynėlės,
Kaip dar prūsai vokiškai kalbėt nemokėjo
Ir nei kurpių nei sopagų dar nepažino,
Bet vyžas, kaip būrams reik, nešiodami gyrės,
131

„Metų“ autorius, įdėdamas į lietuvininkų lūpas žodžius „mes, lietuvininkai vyžoti, mes nabagėliai“, anaipol nereikia kokio skundo: tos vyžos, mūsų tėvų tėvų padaras, reiškia lietuvišką charakterį, lietuvių stiprybę, lietuviybės išlaikymą. Poetas ir lietuviškus valgius giria, ir lietuvių tautinius drabužius iškelia, pavaizduodamas, kaip mūsų merginos ir moterys rengiasi į vestuves.

Donelaitis prieš 200 metų, siekdamas būrų lietuvių išlaikyti, gal ir neąmoningai ragino lietuvininkus avėti namų darbo vyžas, vilkėti naminius drabužius, valgyti lietuviškus valgius, bet tą patį principą planingai panaudodamas pasyvaus pasipriešinimo prieš anglus kovoje, didysis mūsų amžiaus dvasios vyras M. Gandhi iškovojo indų tautai laisvę.

Daugelį tačiau stebina tos „Metų“ vietos, kur Donelaičio pasisakoma prieš lietuviškas dainas: „kiauliškas dainas dainuot ir žviagt užsimanė“. Būdami teisingi, turime dar pridurti, jog ir tokie, skysim, rugiapiūtės pabaigtuvių papročiai, kaip laistymasis, murdymas į vadenį (beje, visa tai įvyksta pas Plaučiūną), — mūsų poeto vadinami „raspusta“. Nors visuotinis liaudies dainų branginimas pasireiškė tik po Donelaičio mirties, romantizmo laikais, tačiau jau ir 18 a. viduryje toks žymus vokiečių kritikas ir rašytojas Lessingas, mūsų Donelaičio bendraamžis, gerėjos li-

tuviškomis dainomis. Tad niekaip nesuprantama, kaip jas galėtų niekinti tas, kuris pats kūrė tokią puikią lietuvišką poeziją.

Toji abejonė man išsisklaidė 1943 m. gruodžio pabaigoje. — Važiavau iš Kauno į Telšius pas gimines. Iš Šiaulių naktį pajudėjo traukinys bene dviem keleivių vagonais, prikimštais sėdom ir stačiom. Važiuojant viena mergina ėmė dainuoti svajingą naujovišką dainą — bene Miškinio sukurtą liaudies dainos motyvais. Graži daina, gražus balsas sužavėjo visą vagoną. Staiga vienas kareivis, kalbąs klaipėdiškių tarme, ėmė murmėti ir reikšti kažkokių priekabių (gal į merginą, gal į jos kaimyną — nematyti: vagone nebuvo jokios šviesos). Daina nutrūko, pasidarė nejauku. Tada minėtasis išdidžios armijos atstovas pradėjo savo repertuarą: tikru, anot Donelaičio, kiaulišku balsu užtaukė kiauliškos dainos posmą, kuris čia išrašyti būtų nejauku. Pamatęs visuotinį keleivių pasipiktinimą, kurį jautei pro tamsą ir tylą, solistas nuleido gaidą žemiau — patraukė iš kitos dainos kiek švarėlesnį posmą. Bet viso vagono jau niekas neprakalbino: protesto tyla vežė mus keliasdešimt kilometrų. Visi kaip vienas pajutome, kiek sąmoningo patriotiškumo mūmyse išugdyta. Kitokiu atveju kaip malonu būtų buvę anais laikais išgirsti uniformuotą klaipėdietį lietuviškai kalbant! Jo lietuviška daina tačiau padarė lietuviams gėdą.

Taigi ir Donelaitis, kalbėdamas apie „svodbišką bliovimą“, turi galvoje ne apskritai lietuviškas dainas, bet girtų vestuvinių kakofovišką dainavimą (reikia atsiminti, kad Donelaitis buvo itin muzikalus), ypač, kai tokiu atveju ir dainų turinio greičiausiai nešvankaus būta. Tą prielaidą paremia pas Plaučiūną krikštynose panašus atvejis, kur kalbama jau nebe apie kiauliškas dainas, bet apie kiauliškas būrų šnektas:

Štai, svečiai tuojaus, išmaukę didelę bačką,
Būriškas ir kiauliškas šnektas prasimanė, 129

Vadinas, girtų ne tik dainos kiauliškos, bet ir šnektos. Tačiau juk iš to posakio niekas nedaro išvados, kad Donelaičio būtų buvusi neigiama nuomonė apie būrų šnektas iš viso: veikale tiesiog knibždėte knibžda lietuviškų būrų išmintingumo įrodymų.

Prisimindami nuoširdaus lietuviybės gynėjo ir didelio poeto, mažos Tolminkiemio parapijos klebono Kristijono Donelaičio mirties 175 metų sukaktį (Autorius rašė 1955 — Red.), nesustojam ties jo poetine didybe, iškylančia tiesiog stebinančios poezijos vaizdais, prieš kuriuos ir Maironis nulenkt galvą: tai specialiai literatūros žurnalo tema. Iš tikrųjų nuostabių būta mūsų literatūros pradininkų: pirmojo poeto Donelaičio vaizdingumas, lygiai kaip ir pirmojo mūsų beletristo Motiejaus Valančiaus kalbos gyvumas ligi šiol dar nepralenkta.

Kr. Donelaičio "Metų iliustracija."
— Illustration from "Metai".

Medžio raižinys — woodcut by V. K. Jonynas.

Donelaičio poezija, jei būtų pasiekusi viešumą tuo laiku, kai ji buvo parašyta, — savo naujumu būtų nustebinusi to meto literatūros pasaulį. Bet "Metams" buvo lemta likti rankraščiuose net po autoriaus mirties dar 38 metus, tuo tarpu, kai Donelaičio laikais Mažajoje Lietuvoje buvo išleista keliasdešimt įvairių lietuviškų knygų, kurių nė vardo šandien niekas nebežino, o Donelaičio "Metai" yra tautos pasididžiavimas.

Red. priedas. — Prieš 10 metų, 1968 m. gruodžio 13 d., Chicagoje mirė Benediktas Babrauskas, lituanistas, kritikas, rašytojas, pedagogas. B. B. buvo uolus nuolatinis LD žurnalo bendradarbis.

Mirties 10 metų sukakties proga duodame savo skaitytojams puikų B. B. rašinį, tilpusį "Lux Christi" žurnale, Nr. 3, 1955.

J. Narūnės "Jaunystė" atsiminimuose

Neseniai turėjome progos aptarti J. Narūnės (gim. 1895 gegužės 17 d., Panevėžyje) pirmąją atsiminimų dalį "Vaikystė". Knyga skaitytojui paliko gerą įspūdį.

Pernai metų pabaigoje Pranciškonų spaustuvėje Brooklyne atspausdinta antroji autorės atsiminimų dalis "Jaunystė". Šioji knyga parengta kruopščiau, gausiau iliustruota autorės artimųjų ir tais laikais jai įtakos dariusių

asmenų nuotraukomis. Pabaigoje įdėtas vardynas.

Pro skaitytojo akis prabėga gimnazistė, gražutė, pilna taurių minčių mergaitė, jos sumanymai, viltys, svajonės; vietovės: Balninkai, Panevėžys, Žemės ūkio paroda, nauji gimnazijos rūmai, mokytojai. Kivirčas su žydaite, jaunimo žaidimai, folkloras. Lenkiškumo įtaka jaunimui; atostogos; jaunimo bendravimai, kelionės, pokalbiai, galvosena...

Didžiąją tautos dalį sudaro mirusieji. Vien dabartimi negalime gyventi. J. Narūnė vaizdžiai aprašo anų laikų ryškiasias asmenybes, kaip Gabrielė Petkevičaitė, prof. Jonas Jablonskis, Jurgis Elisonas, Silvestras Pašakarnis, Aleksandras Šumskis, Kazys Gineitis, Bonifacas Šametas, Balys Sruoga, Pundzevičiai, Jonas Aleksa, Unė Babickaitė, dr. Jonas Brundza, Čiurlioniai, Paulius Galaunė, Jadvyga Chodakauskaitė, Vincė Jonuškaitė, Petras Klimas, Petras Kubertavičius, Markevičiai, dr. Vladas Nagevičius, Liudas Noreika, Kipras Petrauskas, Juozas Tūbelis, Martynas Yčas, Juozas Žilevičius ir daugelis kitų. Vieni ni jau mirę, kiti (jų žymiai mažiau) dar gyvena. Visus autorė aptaria gražiai. Apie mirusius ji rašo: "Skaudu prisiminti, kad tų brangių ir mielų veidų jau nebėra šiame pasaulyje. Šviesiausių atminimų kun. Pranciškus Vitkevičius, klebonavęs lietuviško bažnytkaimio mažoje filijoje, karo metu bolševikų buvo nukankintas, apkaltintas kaip šnipas!!! Tas šventas žmogus, asketas, niekada nieko bendro neturėjęs su politika, mirė kaip tikras kankinys." (57 psl.)

Mokslo dienos Panevėžio gimnazijoje, studijos Petrapilio universitete, lietuvių studen-

tų veikla, mokslas ir šventės — visa kaleidoskopiškai užfiksuojama. Didesni laikotarpiai ir momentai. Štai Kūčių vakaro vaizdelis: "Niekas nieko neklausė. Pradėjome laužti ir dalintis Dievo pyragais su visokiais maloniais linkėjimais. Kažkas užtraukė "Lietuva brangi" ir nuo pirmo posmelio nuotaika pasikeitė. Visi buvome toli nuo tėvynės Ėmėme pasakoti apie mūsų Kūčias dabar paliktose šeimose, apie karą, kuris nežinia ką mums neša. Pabaigę valgyti, įsidainavome mums brangias tėvynės dainas Išsiverždavo visų mūsų ilgesys, tarytum, užaugęs į didelį, mus apimantį jausmą!.... Tada sužydėdavome puikiais tėvynės žiedais mes — jauni, dar lankstūs, lietuviški ažuolėliai Tokiais išskilmingais momentais dažnam pro ašarotas akis dar stipriau sutvirtėdavo mūsų pažadai Tėvynei dirbti ir aukotis!" (107 psl.).

Prieš grįždamas iš Rusijos į Lietuvą, autorė buvo susipažinusi su Juozu Tūbeliu. Tada vienas rusas pasakęs, kad atsikūrusioje Lietuvoje J. Tūbelis bus Žemės ūkio ministru, nes "didelės išminties galva!" (162 psl.). Iš tiesų, taip ir įvyko.

Vilniuje autorei teko eiti pirmosios žurnalistės pareigas lietuviškai spaudai. Tenai karininkas Kazys Škirpa užsidedusiai organizavo pirmuosius savanorius kariuomenei. Daugeiui lietuvių išvykus iš Vilniaus, ji pasiliko sostinėje, nors tenai siautė tikras badas. Lenkai įsiveržė į Vilnių. Lenkų legionieriai, atsivedę surakintus komunistus, nurengdavo ir sušaudydavo. Kūčios su dr. J. Basanavičium. Iš Vilniaus pasitraukimas į Kauną. Darbai švietimo srityje.

Autorė daug papasakojo ir daug dar turi papasakoti. Lauksime sekančios atsiminimų knygos.

Knygą galima įsigyti pas platintojus, LD administracijoje ir tiesiai iš autorės: 421 Collins Ave., Miami Beach, Florida 33139.

Algirdas Gustaitis

KAMERINĖS MUZIKOS KONCERTAS

Rūta Kleva Vidžiūnienė

Los Angeles kolonija ir ši sezoną negali skustis kultūrinių parengimų stoka. Todėl ne vienas tų parengimų lankytojas, užsišnekėjęs iki gilių nakties su šampano stiklu rankoje po solistės Birutės Dabšienės rečitalio, nejučiomis jau rūpinosi sekmadienio popiete, kada turėjo įvykti tokių retų svečių — Izidoriaus ir Vytenio Vasyliūnų koncertas.

Kamerinė muzika gana retas svečias mūsų parapijos pastogėje — čia dažniausiai vyrauja daina. Todėl arti dviejų šimtų klausytojų, kurie vos apsisukę vėl grįžo į tą pačią salę, atsinešę su savimi džiuų ir nuoširdų lūkestį.

Tėvas ir sūnus Vasyliūnai turbūt yra žinomi net ir tiems, kurie kamerine muzika daug niekad nesidomėjo. Čia mes juos girdėjome pirmą sykį. Visiems yra žinoma Izidoriaus ypatinga meilė tos krypties muzikai, jo didžiulis pasišventimas jos išpildymui ir jo pastangos jos populiarinime. Nuostabą tačiau kėlė ir Vytenis M. Vasyliūnas, žinomas mokininkas, kuris gyvenime taip vykusiai subalansavo grožį ir realybę.

Progama irgi buvo tarsi kelionė iš senųjų

amžių į mūsų neramias dienas. Pradėjęs XVII šimtmečiu su Ludwig van Beethoveno Sonata D dur, Op. 12, Nr. 1, Izidorius iš karto lyg ir ėmė laiko apšilti pats ir sušildyti klausytojus, bet pagaliau smuikas atsiplėšė nuo žemės ir ėmė dainuoti.

Brahmsio Sonat A dur, Op. 100 išsiskleidė visoje savo lengvai elegantiškoje poezijoje. Jo Andante tranquillo buvo pilna užtikrinto ir optimistiško poilsio. Vyrauja nuomonė, kad jei Brahmsas nieko daugiau nebūtų parašęs, kaip tris savo sonatas, jis visvien jau būtų įėjęs į genijų tarpą. Šią sonatą Vasyliūnai perdavė ypatingai jautriai.

Didžiausių ovacijų, tačiau, mūsų muzikai susilaukė su K. V. Banaičio Sonata D moll, tarsi persirisdami per XX šimtmečio slenkstį ir atvirai pastatydami mus prieš visas mūsų laikų priešingybes. Banaitis yra sukūręs sonatą violenčelei ir pianinui, sonatą smuikui ir pianinui, klarinetui ir arfai, operą "Jūratė ir Kastytis", ir apie 400 harmonijų lietuviškų dainų temomis, pasižymėdamas melodingumu, harmonija ir diatoniniu charakteriu. Jaučiama impresionizmo įtaka. Ši 1934 metais sukurtoji sonata pasižymi melancholija, gal neseniai pergyventos motinos mirties įtakoje. Tartum sektume gėrio ir blogio temą, suausimą iš kontrastuojančių nostalgijos ir rimties siūlų, ir nervingų sarkastiškų beveik šokio ir disonanso ritmo tos pačios temos gabalėlių, mes užgriebdavom tai ramią lopšinės palaimą, tai neišvengiamą gyvenimo sukurių grėsmę. Čia I. Vasyliūnas tikrai galėjo parodyti savo puikią techniką, neprarasdamas jam charakteringo subtilumo ir santūrumo.

Priedui išgirdom miniorišką Broniaus Budriūno "Raudą". Publika menininkus sutiko itin šiltai ir išsinešė puikiausius įspūdžius.

KONCERTAS, KOKIŲ RETA

Elena Vasyliūnienė

Šįmet, lapkričio 20 d., So. Bostono Amerikos Lietuvių Piliečių Klubas salėje įvyko reto grožio koncertas. Tiek savo sąstatu, tiek rinktiniais dalykais, tiek savo kokybe šis koncertas įeina į mūsų kultūros istoriją kaip deimantas. Tai kompozitoriaus Jeronimo Kačinsko kūrinių koncertas. Atlikėjais buvo dėstytojai ir mokiniai Berklee muzikos kolegijos, kurioje Jeronimas Kačinskas dėsto kompoziciją. Jiems talkininkavo solistė Ona Birutė Aleksaitė ir smuikininkas Iz. Vasyliūnas, ir smuikininkas Iz. Vasyliūnas.

Koncerto programą sudarė: Saksofonų kvartetas Nr. 2, Introdukcija ir Tokkata smuikui, trys liaudies dainos akomponuojant sekstetui, Sonatą smuikui ir fortepijonui, trys dainos mišriam chorui ir pabaigai Te Lucis Ante — veikalas chorui ir kameriniam orkestrui.

Saksofonas yra retai girdimas instrumentas lietuvių koncertuose. Saksofonas priklauso pučiamųjų instrumentų šeimai. Yra septynios saksofonų rūšys, nuo pačių aukščiausių tonų iki kontrabaso. Saksofono išradėju yra laikomas (1840) belgas Antoine Joseph Adolph Sax (1814-1894). Simfoniniam orkestre saksofonas rado vietą jau 1846 metais. Kompozitoriai Meyerbeer, Berlioz, Bizet ra-

šė dalis sksotonams. Richard Strauss parašė

Jerónimo Kačinsko saksofonų kvartetas buvo suderintas pagal žmogaus balsus — soprana, altą, tenorą ir baritoną. Sąskambis buvo neįprastas mūsų ausiai, pripratusiai prie tadininių instrumentų, bet labai gražus, įdomus ir, girdint jį pirmą kartą, susidaro savotiška nuotaika.

Kompozitorius Jeronimas Kačinskas yra Lietuvos nepriklausomo laikotarpio kultūrinio gyvenimo išdava, kas rodo, kad gyvendami nuotokiau nuo didelių kultūrinių centrų, ir mes jiems prilygome, nes sugebėjome išauginti modernų kompozitorių.

Introdukcija ir Toccata smuikui be akompanimento kontrastiškai praskambėjo. Mes gi gerai suprantame ir žinome smuiko balsą, jis yra mūsų senas pažįstamas. Kačinsko veikalas yra originalus, prasidedas melodija, individualiai sukurta, melodija vėliau dalinama į daleles ir pabaigai moderni harmonija užpildo salę.

Trys liaudies dainos akomponuojant sekstetui buvo kruopščiai parinktos. Tai dar negirdėtas mūsų liaudies lobyno turtas, senovinis, ir labai gražus. Jų akompanimentas didelio originalumo, savo charakteriu ir harmonija atitinkas mūsų liaudies charakterį moderniaja prasme.

Sonatą smuikui ir fortepijonui jau buvo girdėta. Buvo įdomu išgirsti ją dar kartą, nes naujas dalykas skamba vis kitaip klausant jį grojamą kitam asmeniui. Smuikininkė parodė savo didelę techniką ir gerai atliko veiklą.

Gražiausioji dalis, kuri susilaukė daugiausia katučių, buvo choro dainų ir choro su orkestru pasirodymas. Choras, kurio dalyviai buvo vieni amerikiečiai, atliko lietuviškas dainas lietuviškai, parodė gerą takseną. Choro balsai buvo išbarstyti, nesilaikant tadininių atskirų balsų vietų. Tas psunkina dainavimą: kiekvienas balsas skamba kaip solistas, bet visi balsai susilieja į savotišką vienetą. Choras yra profesionalinis, tai rodo jų dalykų interpretacija. Dėmesio vertas pianissimo — tyliųjų gaidų išraiška. Buvo salėje tylu tylučiausia, rodosi, niekas nekvėpavo. Bijojau, kad koks pašalinis triukšmas nesutrugdytų tylos.

Choras su su kameriniu orkestru davė paįstus harmonijos originalumą ir grožį. Skirtingi ritmai, neįprasta harmonija, viskas girdima pirmą kartą ir išgyvenama: gražu. Garbė komp. Kačinskui ir jo muzikos atlikėjams: saksofonų vadovui Joseph Viola, smuikininkui Iz. Vasyliūnui, Onutei Aleksaitei, smuikininkei Dorothy Bales, ir pianistei Lily Owyang, choro ir orkestro dirigentui Prian O'Connell. Tokios rūšies koncertas pareikalavo daug darbo ir užsispyrimo, ko jo rengėjui kompozitoriui Jeronimui Kačinskui netrūko. Sėkmės jam ir toliau, skleidžiant mūsų lietuviškos kultūros žiežirbas plačioje Amerikoje.

MARLBOROUGH'S ŽODYNAS LITHUANIAN SELF-TAUGHT

Paruošė M. Variakojytė Inkenienė

Knyga pritaikyta mokantiems angliškai ir norintiems mokytis lietuviškai. Rūpestingai parinkti žodžiai, posakiai ir pašnekesiai su fonetiniu anglų kalbos ištarimu.

Kaina \$2.00

Gaunama LD administracijoje.

Birutė Kemežaitė

NAUJIEJI METAI

Atėjo jie, ir vėl kiti jau metai,
Kaskart nauja viltim juos sutinki.
Gyvenimo taip tavo rieda ratai,
O tie keliai vienodi — vis pilki.

Veltui ilgiesi, lauki ko geresnio,
Širdis krūtinėj daužos nerami.
Norėtum siekti, griebti ką vertingesnio,
Bet tik likimo tu blaškais glėby....

Ir taip beprasmiškai tavo metai bėga,
Tiek daug norėtum — nieko neturi....
Nors daug vertybių žmogui pažadėta,
Kovoj už buitį — viską prarandi....

PREMIJA UŽ KULTŪRINĘ VEIKLĄ

— Vaciu Rociūnui, žurnalistui, "Lietuvių

Enciklopedijos", "Lietuvių Dienų" žurnalo, spaudos bendradarbiui, Clevelando Lietuvių Amerikos Piliečių Klubas paskyrė pirmąją 1000 dol. premiją už visuomeninę ir kultūrinę veiklą.

Sveikiname mūsų bendradarbį, o taip pat A. Piliečių klubą už pavyzdinę iniciatyvą. Mūsų visuomenės ir kultūros veikėjai seniai yra nusipelnę įvertinimo ir atžymėjimo.

Vacys Rociūnas, žurnalistas, "Lietuvių Dienų" ir kt. laikraščių bendradarbis.

INTRODUCTION TO MODERN

LITHUANIAN

Tai didelė ir plati lietuvių-anglų kalbos gramatika, paruošta kalbininkų — L. Dambriūno, A. Klimo ir W. Schmalstieg.

Gramatika tinka norintiems išmokti lietuviškai ir angliškai. — 40 pamokų su pratimais. Platus žodynas. Vertimams, pasikalbėjimams ir pasiskaitymams pateikti rinktinių lietuvių rašytojų, poetų ir liaudies kūrinių.

Kaina \$9.00

ANGLIŲ - LIETUVIŲ K. ŽODYNAS

ir

LIETUVIŲ - ANGLŲ K. ŽODYNAS

Apie 30,000 žodžių ir posakių. Dedagavo A. Laučka ir A. Dantaitė. 590 psl. Kietais viršeliais.

Kaina \$8.50

Nauja lietuviškų valgių receptų knyga

LITHUANIAN COOKERY

Anglų kalba paruošė agronomė

Izabelė Sinkevičiūtė

Su plastiniu aplanku. 316 psl. Puiki knyga lietuviškų valgių mėgėjams ir šauni dovana draugams amerikietėms.

Kaina \$7.00

Gaunama LD administracijoje.

Saulėtekis

Jau žiema, saulė apšviesti žiemę
 Ir vidunaktyj taukaj ašvitiems
 Buvo jau skaidrus kėpp mielinas dangus
 Gegužės rytas oras likus drangus.
 Rugiai žaliuoja ir miškai išsprogo
 Sidabro rasu lapelėj sagyti
 Teka per pievas upelėj ragyti
 Kregždė ir žvirblis aptojęs pastogę
 Monvianis raita padangien nuskrیدęs
 Sveikina saulę tekančią išvydęs
 Beržynėj katus taku lingelū siaudžia
 Puikiai ir skambiai, kad net širdis griaudžia
 Pulkelis ančių po šventupį plauko
 Ten storalūpis vilks sėdi pušyne
 Bėgioja kiškis pakrūmėj kemsyne
 Čia jaučiai minas baubdami ant lauko
 Ilgus šešėlius aukšti kalnai kloja
 Viršus jų blizga, čia pat ir šventoji
 Ten žuvis pukši, žydai sielius varo
 Čia kaulus renka vargdienėliai dvaro.
 Ach, kaip tai gražus puikus akivaizdas!
 Ausyse užia ir dūšių ramina
 Kad visas linksmas pasaulis garbina
 Visagalybę aukščiausios apvaizdos.

Kokia tada man ramybė apsiutė,
 Kokią saldybę dūšia mano jautė,
 Negali liežuvis išvest ant aiškybės,
 Nes neturi žodžių taip didžios galybės.
 Atsiduksėjau, širdis sudrebėjo,
 Jaučiau didį Dievo ir galybę,
 Dovanas dėl mūsų nevertybės,
 Saldžios iš akių ašaros byrėjo.

SAULETEKIS

ANTANAS BARANAUSKAS

Jau šviesi saulė apišvietė žemę,
 Ir vidunaktyj laukai užutėmę
 Buvo jau skaidrūs, kaip mėlynas dangus.
 Gegužės rytas! Ora tykus, drangus.
 Rugiai žaliuoja ir miškai išsprogę,
 Sidabro rasa lapeliai sagyti,
 Teka per pievas upeliai rangyti,
 Kregždė ir žvirblis apleido pastogę.

Vieversys čiulba, padangėn nuskrیدęs,
 Sveikina saulę tekančią išvydęs.
 Beržynai balsu lakštingalų siaudžia
 Puikiai ir skambiai, kad net širdis griaudžia.
 Pulkelis ančių po šventupį plauko,
 Ten storalūpis vilks sėdi pušyne,
 Bėgioja kiškis pakrūmėj kemsyne,
 Čia jaučiai minas baubdami ant lauko.

Ilgus šešėlius aukšti kalnai kloja,
 Viršus jų blizga, čia pat ir šventoji:
 Ten žuvis pukši, žydai sielius varo,
 Čia kaulus renka vargdienėliai dvaro.—
 Ach, kaip tai gražus puikus akivaizdas!
 Ausyse užia ir dūšių ramina,
 Kad visas linksmas pasaulis garbina
 Visagalybę aukščiausios apvaizdos.

Kokia tada man' ramybė apsiutė,
 Kokią saldybę dūšia mano jautė,
 Negali liežuvis išvest ant aiškybės,
 Nes neturi žodžių taip didžios galybės.
 Atsiduksėjau, širdis sudrebėjo,
 Jaučiau didybę Dievo ir galybę,
 Dovanas dėl mūsų nevertybės,—
 Saldžios iš akių ašaros byrėjo.

In commemoration of the 75th anniversary of the death of Lithuania's greatest poet of the 19th century, Bishop Antanas Baranauskas (1835-1902). The poet's masterpiece "The Forest of Anyksciai" received and receives incessant admiration as an exquisite gem of Lithuanian literature and has been translated and continues to be translated into the leading languages of the world. The latest edition, done in English by poet laureate Nadas Rastenis, was published in "Lithuanian Days" in 1970.

Bishop A. Baranauskas has also made scientific contributions as a philologist, a mathematician, and has done translations of the Holy Scriptures into Lithuanian.

Given in Lithuanian is an excerpt from "Forest"—Sunrise, that in the translation of Nadas Rastenis begins:
 Hills stripped of timber, vales shorn of leaves,
 In your old beauty who now believes?

Antanas Baranauskas (1835-1902)

Vyskupas, poetas, matematikas, kalbininkas, Švento Rašto vertėjas. Tačiau nemirtingas liko savo poema "Anykščių šilėlis".

Šią poemą LD išleido anglų kalba, vertė

Nadas Rastenis.

75 metų mirties sukakties proga duodame poeto eilėraščių "Saulėtekis" ir greta pateikiame to eilėraščio rankraštį.

ALFONSAS GRICIUS,

poetas, išleido poezijos knygas: 1. Žemė ir žmogus, 56 psl., Vokietija, 1947; 2. Tropikų elegijos, 64 psl., Adelaide, Australija, 1953; 3. Pažadinti sfinksai, 48 p., Los Angeles, 1961

PAKRANTĖS IR DYKUMOS

ALFONSAS GRICIUS

Pakrantės

Pakrantės praeities, kuriose miega
Išdilęs vardas pasakiškos lygumos!
Pakrantės dingusios
Ties užkerėtais tiltais!
Jais slinko vasaros liaunumo laumės
Pasėti vėją temstančiuos laukuos.

Miražai rytmečių ir džiaugsmo saulės
Sudužo šokdamos fantomų kalvose,
Šukes jų sutryptas ir išbarstytas
Renku sapnų pritemusiam klony.

Ir sudedu surinkęs į vitražą
Dar veidą vasaros,
Pakvipusios laukais,
O veidą,
Kuriame paskendo Tamburinų ežeras
Ir vedę jin dienovidžiais takai.

Už ežero kažkur abstrakto prieblandoje mie-
Suplyšęs vardas dingusių kalvų. / ga
Likimo paukščiai lesa
Atminimų pėdas,
Išpaustas šlaitų užkerėtuos vingiuos,
Ir lyja aušros purpuro lietum.

Miražai praeities, kur džiaugsmo saulės
Sudužo šokdamos fantomų ekrane!
Šukes jų sutryptas ir išbarstytas
Renku sapnų pritemusiam klony.

Dykumų horizontuos

Ir eik į horizonto veidrodžius!
Ten tavo sapno dukterys
Sidabro priejuostėse
Supa mirusius saulėlydžius.

Atnešk, dangau, lietaus laukinį sparną
Virš keršto slėnio, —
Virš slėnio, kur palaidotos rytojų pėdos!
Ten baigia džiūti paskutinis medis,
Ir driežas išsišliedamas į jo šešėlį
Alsuoja sunkiai popiečio kaitroj.

Granito nuolaužomis žaidžia laikas,
Lyg vaikas užkeiktam prisnūdusiam sode,
Kurin, lyg paukščiai, puola
Vakaro refrenai
Iš metalinių panoramų kildami. —

Iš panoramų, kur dangaus takai tuštieji
Fantastiška tyla Nevados dykumas užlieja.

— Žemiau duodamas A. Griciaus eilėraš-
tis "Gulbė ir vėjai", paimtas iš knygos "Pa-
žadinti sfinksai", išleistos "Lietuvių Dienų",
1961. Pianistė Raimonda Apeikytė šiam ei-
lerščiui parašė muziką; gruodžio 3 d. solistė
B. Dabšienė savo koncerto metu pirmą kartą
tą dainą padaiavo.

GULBĖ IR VĖJAI

Iš užkerėtos dykumų oazės
Pakildavo ji, gulbių karalienė išdidi,
Ir žvelgdavo, kaip purpuru nudažo
Akiračius nakties šaukliai juodi.

Grakščių sparnų mosavimu susižavėję,
Kai irdavo ji skliauto žaižaruojančiais keliais,
Suošdavo greitį, įkaitę vėjai
Liūliuoti jos verpetais dideliais.

Bedugnėse nakties dangaus žvaigždėto
Jie, lyg linksmi satyrai šokdami,
Bučiuodavo žvaigždžių šarmom nusėtas
Jos išmeigtas į tolumas akis.

Tik suviliojo kartą ją miražas girių,
Lyg pasigirdo upių muzika kurti,
Ir, trokšdama pasiekt jas, pasikėlus mirė
Iš nuovargio bekraščių dykumų širdy.

Ir su galingais choralis gedulo fagotų,
Nutraukę miegą žemėj tolimoj,
Klajokliai vėjai sulėkė raudoti
Ten nužudytos gulbės mylimos.

Ilgai, ilgai prie kūno jos suklupę,
Jie, kaip būrys ištikimų tarnų,
Lyg šaukdami pabusti, supo
Jos išplėstus sustingusius sparnus.

Ir klausos kalvos mirtinai išbalę,
Kaip liejas vėjų ūžesys kimus;
Yra tai grandiozinė finale
Tuščių besielių dykumų.

SOVIETŲ STOVYKLOS IR KALĖJIMAI

Izraelyje žydai emigrantai surinko apie So-
vietų Sąjungos kalėjimus ir darbo stovyklas
žinias, kurias paskelbė "The Economist" (1977
m. bal. 2-8 d.). Žurnale smulkiai apibūdina-
mos kalėjimų ir stovyklų rūšys ir nurodoma,
kad esame ne mažiau kaip 500 kalėjimų,
stovyklų ir psichiatrinų ligoninių, kur yra po-
litinių kalinių.

Tikslaus politinių kalinių skaičiaus niekas
negalėtų pasakyti, nes jie dabar maišomi su
kriminalistais nusikaltėliais ir dažnai jiems
prikeriamas kriminalinio nusikaltėlio para-
grafas.

Būdinga, kad pirmą kartą stovyklų sąrašė
minima ir viena Lietuvoje, Jonavoje, esanti
darbo stovykla.

Stovyklos visoje Sovietijoje

Žemiau pateikiamas sąrašas stovyklų, ku-
riose yra nuo kelių šimtų iki 7.000 kalinių.

Maskvos rajone — 14 kalėjimų, įskaitant
Kriukovą, kuris parodomas ir užsienio lanky-
tojams.

Lvovo rajone — 8 darbo stovyklos. Iš jų
6 mieste. Jų tarpe viena moterims ir viena
vaikams. Stovyklose gaminami baldai, žemės
ūkio mašinos, elektros reikmenys.

Odesoje — 4 stovyklos ir du kalėjimai. Dvi
stovyklos tik moterims. Viena "griežto rėži-
mo", kurioje gaminami metalo dirbiniai.

Leningrade — daug kalėjimų, stovyklų ir
psichiatrinų kalėjimų. Keturi tokie kalėji-
mai buvusioje Nevskio vienuolyne ir du
mieste.

Rygoje, Latvijoje, mažiausia 25 kalėjimai
ir darbo stovyklos. Specialūs kalėjimai izo-
liuotiems politiniams kaliniams.

Moldavijoje — 7 darbo stovyklos.

Permos rajone — 12 darbo stovyklų ir izo-
liacinis kalėjimas. Spėjama, kad stovyklų skai-
čius gali siekti 50-60.

Archangelske — 12 darbo stovyklų.

Murmansko rajone — žinomos 7 darbo
stovyklos. Spėjama, kad yra žymiai daugiau.

Kijeve — 5 darbo stovyklos, kalėjimai ar
psichiatrinės "ligoninės".

Vorošilovkoje — 5 darbo stovyklos ir du
psichiatriniai griežto režimo kalėjimai.

Minsko rajone — 5 stovyklos. Kalėjimas
mieste užima tris gatves.

Azerbaidžane — 7 darbo stovyklos.

Tomske — 12 darbo stovyklų.

Dnepopetrovske — 8 darbo stovyklos ir
psichiatrinė ligoninė.

Černigove — dvi darbo stovyklos.

Omske — 7 didelės stovyklos.

Krasnojarsko teritorijoje — 50 stovyklų
Daugelis jų griežto režimo.

Krasnodaro rajone — 16 stovyklų ir kalė-
jimų. Žmonės siunčiami dirbti į požeminius
atominius įrengimus. Psichiatrinė ligoninė
talpinanti 2.000 žmonių.

Sverdlovsco rajone — apie 100 stovyklų. Iš jų 40 griežto režimo. Moterys dirba miškuose.

Kolos pusiasalyje — uždara kalėjimo stovyklų zona.

Vorkutoje — 4 stovyklos. Kaliniai dirba kasyklose.

Čenovicko rajone — viena stovykla, turinti apie 5.000 kalinių, daugiausia žydų ir baptistų. Dirba akmens laužyklose.

Kaliningrade — viena stovykla. Kaliniai dirba baldų fabrike.

Orlove — speciali psichiatrinė stovykla.

Kišeneve — viena sunkaus darbo stovykla. Gaminami šaldytuvai.

Korkino, Čeliabinsko rajone — viena stovykla. Kaliniai dirba aukso kasyklose.

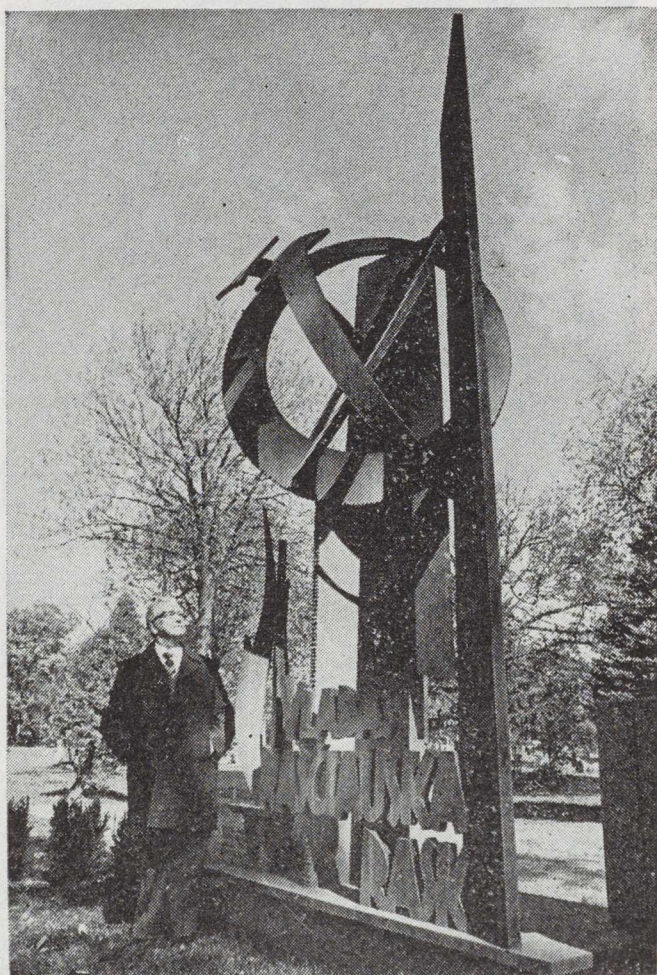
Jonavoje — viena stovykla. Kaliniai dirba sveikatai pavojingame cheminiame (trąšų) fabrike.

Choriženske — viena stovykla. 800 kalinių dirba naftos rafinerijose.

Straipsnyje nurodoma, kad stovyklų barakuose gyvena po 300-500 kalinių dviejų-trijų tūkstančių kvadratinių pėdų plote. Darbo laikas — mažiausia 12 valandų. Apsirengimas labai blogas. Turi dirbti šaltyje, jeigu speigas neviršija — 45 laipsnių Celsijaus.

Kaliniai sudaro labai svarbią sovietinės pramonės ir ūkio dalį: tiesia geležinkelius, dirba urano, aukso kasyklose, įvairiausiuose fabirkuose.

Buvusieji politiniai kaliniai steigia savo "kolonijas" Vakaruose. Jie esą įsitikinę, kad vietoje vieno suimto disidentų atsiranda du nauji. Svarbiausias jų ginklas esanti viešoji propaganda, skelbianti apie stovyklas, kalėjimus ir ten ten esančias sąlygas.

Vlado Rasčiausko-Rusk paminklas (dail. Ramojaus Mozoliausko darbas) Lietuvių tautinėse kapinėse, Chicagoje.

V. Rasčiauskas-Rusk yra American Travel Service Bureau prezidentas.

V. Rasčiauskas-Rusk, president of the American Travel Service Bureau in Chicago, has had a cemetery sculpture erected for himself in the Lithuanian National Cemetery there.

Žurnalistas Jurgis Janušaitis savo darbo kambaryje, neseniai atšventęs savo 65 m. sukaktį.

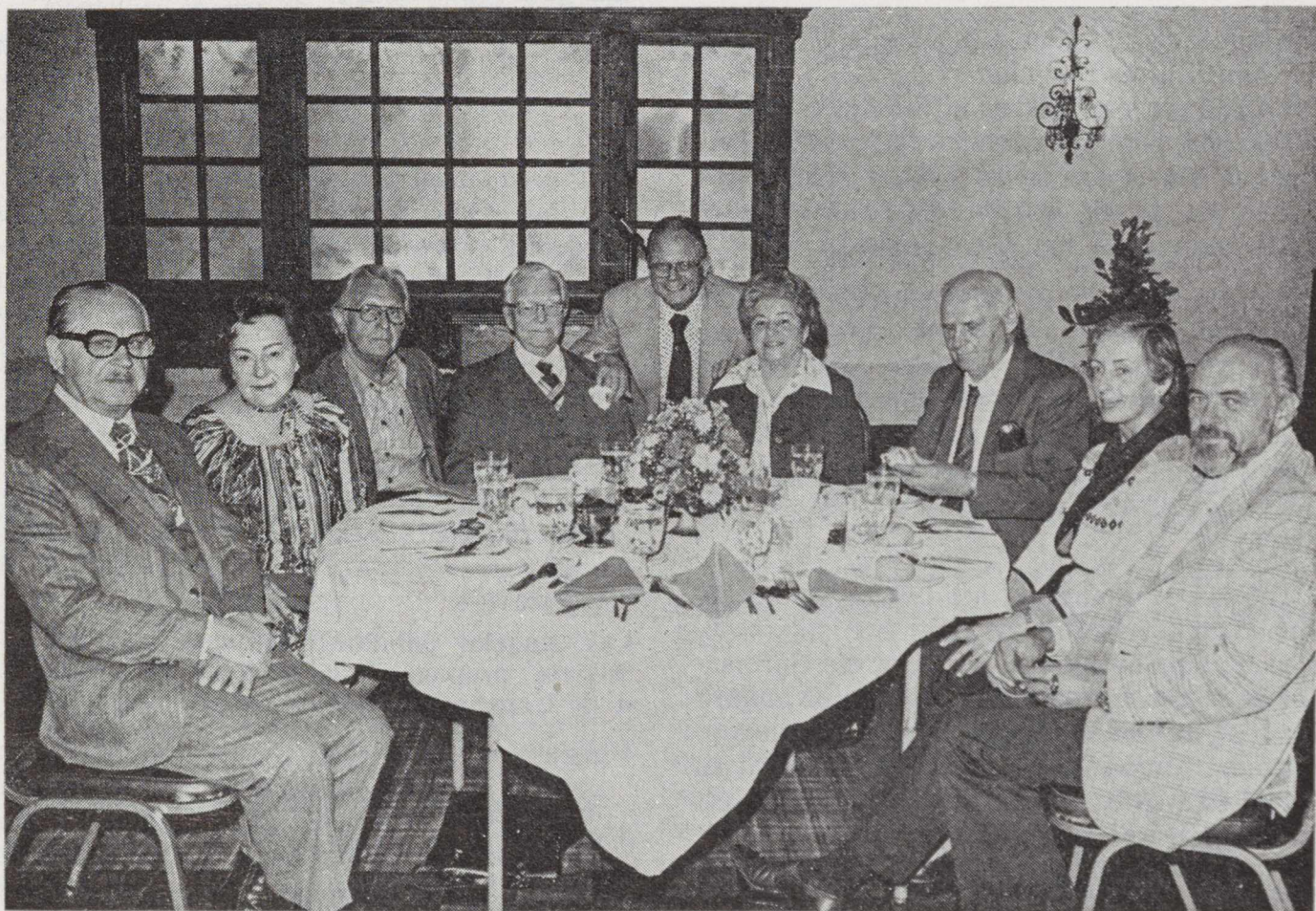
A leading Lithuanian journalist, Jurgis Janušaitis of Chicago, observes his 65th birthday.

Žurnalistas Jonas Janušaitis

Žurnalistas Jurgis Janušaitis, 1977 m. rugpiūčio mėn. 4 d. sulaukęs 65 metų, savo darbo kambaryje, ruošia spaudai straipsnius. Jis yra uolus lietuviškosios spaudos bendradarbis, rašęs į laikraščius įvairiomis temomis. Rašyti pradėjo būdamas gimnazistu, ir šiais metais mini 50 metų spaudoje bendradarbiavimo sukaktį. Jis aktyviai dalyvauja visuomeninėje ir kultūrinėje veikloje. Dvi kadencijas buvo Lietuvos Žurnalistų Sąjungos Centro valdyboje, eidamas išdininko ir vykd. vicepirmininko

pareigas. Taip pat jis yra vienas iš savininkų didžiosios lietuvių prekybos "Parama".

Jurgis Janušaitis kilimu aukštaitis. Jo rašiniuose atsispindi gražūs žmonių darbai. Visada jis ieško žmonių tarpe gėrio ir džiaugiasi kitų sėkme, niekada neatsisakydamas savo paslaugos. Jis pats augęs našlaičiu, matęs daug sunkaus ir kieto vargo, į gyvenimą prasiimušęs tik vien savo pastangomis, supranta ir kitų nelaimes ir visada nelaimingiesiems stengiasi padėti.

Svečių pietūs po Rusk paminklo atidarymo. Iš kairės: A. ir M. Rudžiai, teisėjas Wells, V. Rusk, Algirdas Brazis, Jusefa Mileriutė, M. Gudelis, Janina ir Ramojus Mozoliauskai.

Guests at the unveiling of the sculpture for V. Rasčiauskas-Rusk in Chicago.

Demonstrators outside the Los Angeles Convention Center, where a Soviet exhibition was being held in Nov., 1977, hoist the Lithuanian tricolor flag after having burned the Soviet one.

Per demonstracijas prieš Sovietų propagandinę parodą lapkr. 12-29 dienomis Los Angeles mieste buvo sudegintos keturios sovietinės vėliavos.

Vaizdelyje matome baigiančią degti sovietinę vėliavą ir vietoj jos iškeltą Lietuvos vėliavą.
Foto A. Gulbinsko

DEMONSTRATIONS AGAINST SOVIETS

On Nov. 12 through 29, 1977, the Soviet Union staged a propaganda exhibition in the Los Angeles Convention Center. The local chapter of the Captive Nations Committee, with the Baltic people, as well as Jews, therein represented, organized demonstrations, requesting freedom for their occupied ancestral countries.

Lithuanians distributed thousands of leaflets, one of which read as follows:

"When you are looking at the Soviet exhibit which will portray artifacts and cultural aspects of life in the Soviet Union, question the source, the setting and the environment under which such craft has been produced.

"Several exhibits in their entirety were produced with slave labor from the oppressed people in the Soviet occupied countries of Lithuania, Latvia and Estonia under the communist tyranny. These countries lie on the shores of the Baltic Sea and once formed the threshold between Eastern and Western Europe.

The Baltic States do not belong to the Soviet Union; nevertheless they are still occupied by the Soviets as a result of the German-Soviet secret agreement in Moscow on August 23, 1939, to divide the spheres of influence in Eastern Europe. This agreement is known as the Molotov-Ribbentrop Secret Protocol to effect the desires of Nazi Germany and Communist Soviet Union.

"With the defeat of Nazi Germany and the ending of World War II, the Western Powers withdrew their armies from their occupied

territories, but not the Soviet Dictators. The Soviets used their armies in bloody terror to oppress the people in these occupied lands. Arrests, deportation, tortures, and executions of innocent people have continued through the long years. To date over one million people from the Baltic States have been deported or executed.

"These three countries did not start the war, but by the mere proximity to the Soviet Union have had to pay such a heavy price in human suffering.

"Enjoy your freedom to view the talents and gifts of suffering people."

paganda exhibit of the Soviets was being held Nov. 12-29, 1977.

ABOVE: Estonian youths hanging an effigy of Brezhnev, which was subsequently burnt.

BELOW: Congressman R. Dornan during a press conference on behalf of the Brazinskases. Algis Brazinskas, Jr. is at the microphone.

Los Angeles pabaltiečiai demonstravo prieš Sovietų propagandinę parodą lapkr. 12-29 d d. Convention Center miesto patalpose..

Viršuje —

Estų jaunimas karia Brežneva, vėliau jį sudegino.

Žemiau —

Kongresmanas R. Dornan per spaudos konferenciją. Algirdas Brazinskas kalba į radijo mikrofoną.
Foto V. Sviderskas

Baltts of the Los Angeles area demonstrate at the city's Convention Center, where a pro-

C. GRINCEVICIUS

Organ Music at Midnight

Translated from the Lithuanian by

A. A. MILUKAS

(Conclusion)

—Of course, with you cannon fire could be thundering under the windows or the church could collapse and break into them, and still you would have heard nothing.

—Why then, what did happen? Has there been a fire or have burglars carried off anything? The soulful woman was frightened and worried.

—There was somebody in the church again this night, playing the organ. I could not get any sleep because of this. —The pastor was trying to give his explanation as calmly as he could.

—Indeed. Well, who else could that have been if not Danielius! What a racketeer!—The housekeeper was now quite sure about it.

—Perhaps not he. No, for he is solemnly avowing that he knows nothing about this.

—Then maybe it was the wind howling in the chimneys before a change of weather.

—There wasn't any wind last night.

—What about the nightly horse herders with their singing?

—Now, wouldn't I know the difference between human singing and organ music?

The good woman dared not ask any more questions. She shuddered at a thought that evil spirits might have flocked over to settle here. She wanted to suggest the need to have the church reconsecrated as that would do no harm even if there was nothing wrong going on. Yet she abstained from voicing this for she knew the proposal would be unfavorably rejected.

The pastor went out and stayed away all day long, walking around everywhere. He did not even return for dinner. It was evening when he perceived the church bells tolling, calling the faithful to their rest and prayers. To him this reawakened his fears of the dreads that might recur.

—Can that really happen again this night?

He stayed up late that evening, reading until sleep had finally overcome him. The elderly pastor was yearning for a sound, restful respite of one whole night, until the morning, and not have to hear anymore of the unwished-for organ music.

Fate did not respect the wishes of the elderly priest. In his sleep, already, he could see the church flowing full of his parishoners as during the great Feast of Providence, whilst the organs were blasting as sublimely as never before. And the organist was not Danielius, it was Saint Michael himself.

—What in heaven is Saint Michael doing at the organ? It is his duty to command the legions of the celestial army and to protect para-

dise from an onslaught of the spirits of darkness.—These were the first thoughts of the elderly priest as soon as he awoke.

—Merciful Lord, why the organ music is resounding again!

Shoving aside the blanket, he picked up an overcoat, stepped into his slippers and grabbing his walking stick he strode through the door. A few more paces past the garden he was already in the courtyard of the church.

—I'll have a talk face-to-face with him, whosoever has taken such a liking of our organ.

The resounding of the high-register notes of the music was causing a vibration of the church's wooden walls. Even the squeaking of the organ's pedals could be heard. And the high notes were quite clear and distinct.

—Isn't this a fugue of Bach that I'm hearing? Now the tremolo is turned on. And now the performance is in tutti. That's something indeed—playing a march as though a wedding were taking place! May you freeze stiff!

The door to the organ loft was locked. And so were all the other doors as he soon discovered.

—Locked himself up and took the keys along, this good-for-nothing.

The parson headed for the parish apartment house standing on the other side, across from the church. It was also latched from the inside. Approaching the windows of the organist's rooms, he knocked on their panes. There was no answer for a while and the parson felt a lightness at heart.

—Danielius is not in, so it is he who is playing the organ there.

“Who is this?” The pale countenance of Danielius appeared behind the glass.

The voice shocked the aged priest back into his anxieties. He was struck dumb and did not know what to answer. Obviously someone mysterious has turned up there in church, he who is blasting the organ all through the night.

—Don't you hear it? The organ music! Let's hurry to the church.

Danielius opened the window.

Alas the unhappy priest. For the prowling, unwelcome organist of the night must have overheard this conversation. He had stopped playing his music. And so it failed to reach the ears of Danielius.

Taking the keys and a candle each, the parson with Danielius went into the church. They ascended to the organ loft. Silence was absolute all around here. Both could hear only their own breathing and the ticking of a wall clock. It was they who could now be taken for ghastly spectres.

The keyboard of the organ had been shut down, and the music notes were untouched.

Opening up the chest for the music notes, they also examined the interior of the whole musical instrument. They then walked all around elsewhere. This search revealed nothing and in silence they both climbed back downstairs. The parson was feeling extremely depressed. He had hoped to find some clues at least of the intruder. And now everybody would start talking that the parson has gone out of his mind in his old age.

Danielius could well grasp the parson's depressed state of mind, as he escorted him to his bed chamber. There both remained seated until dawn, fully awake and sharing their memories of younger days.

The parson could not get rid of the thought of organ music the whole next day either, and therefore he could not attach himself to doing any work. Danielius came to see him again that evening. It was decided that he would pass the night with the parson in these rooms. Perhaps, too, he could get a chance to hear the mysterious night music in this way.

And so Danielius continued to stay with the parson overnight for a whole week. Nevertheless he failed to hear the slightest sound of any music. For as soon as the old priest would awaken him to listen, the organ would stop playing. And if they were both staying up any night without a wink of sleep, the organ dared not play the least.

—It is a voice coming from beyond,—Danielius once told Susan, the housekeeper. —Only you ought not say anything about it to the parson. Don't argue with him, nor ask him any questions. Let him enjoy the brightness of these, probably his last days, among us.

Nevertheless, the old priest was wasting away during these days, becoming emaciated, tired. He could not bear the burden of what was going on during the night. And when offered to make a trip, to go somewhere else or to another parish for a rest, he declined this.

—I am all by myself in this parish. And what if a priest's services were called for? A shepherd cannot leave his flock, cannot retreat even for a moment.

A morning came when the old priest could no more get up from bed. He summoned Danielius, telling him:

—Send somebody for the canon priest of Joscvainiai. I miss him so much, bless his soul. To him alone may I reveal the weaknesses of my life. One can never know when the time is coming that I shall also need to give reckoning for my life to Him.

And so there was no more need for Danielius to stay overnight with the parson.

—From now on I will take care of my best friend—had been the answer of the canonics.

During the first night the parson slept quietly and heard no organ music. On the second one he was taken by fever, started tossing about in bed and calling for fresh air. Suddenly he shouted:

—Canon, my brother, do you hear it? Listen. Our organ is playing.

—Yes, I hear it, I do—the visitor spoke reassuringly.

--And how amazing is its music. It seemed that our organ never had such intonations. Danielius must have added these tones in secret. And do you see, who the organist is? Can you recognize him? It is Saint Michael again who is sitting at the organ, dressed in his shining armor. Tell me, do you see him?

--Yes, I see him, I do. Yes, it is Saint Michael.

--And the multitude of people who have gathered in the church. Only that I cannot understand what has brought them here. It is not a Feast celebration. The Feast of Saint Anna we have had already . . . Why, the tall candles of the great altar are already lit up and here I am still in bed. Let me go, canon, what are you doing! I must be in church.

--Don't worry, there's no hurry.

With trouble the old parson was calmed down at last, and he fell asleep. The canon kept watch, sitting at the bedside for quite a while longer. He began feeling intensely tired, too, and was overtaken by drowsiness. Remaining in his seat, he leaned over to the pillow and was soon asleep as well.

When the canonicus awoke, it had dawned. The first thing he noticed was that the parson was no longer in the room and that his bedspot was altogether cool. This frightened the canon priest. He realized that he had neglected his duties of nursing. It looked like the parson must have been seized by an attack of fever and had wandered off. Hastily he awakened Susan and then was running around the rooms, searching. The old priest was no where to be found. Only the outside door was found open. Rushing out, the canon

3—ORGAN MUSIC
passed through the courtyard, turning toward the sacristy. He noticed that the key was in the door lock. His fears were resurging. He ran into the sacristy and finding nothing there, rushed to the presbytery. There he suddenly stopped as though petrified. For a moment he felt his consciousness fading as a flush of perspiration covered his body. And then he beheld the old parson in his vestments, with white chasulle, lying rigidly prostrate on a carpet in front of the altar, as though he were frozen stiff. The candles on the altar were already burning out.

--This has been his ultimate mass celebrated tonight for the intention of those he has been visioning and of whom he has been telling me of late—The canonicus continued his thoughts. --And yet he must have felt happy during the last hour of his life for his organist has been the very Saint Michael.

K of L. Convention Aug. 16-20 in Syracuse, New York

The 65th National Convention of the Knights of Lithuania will be held August 16 through 20 1978, in Syracuse, New York. The host council is 149 Syracuse.

We are in the process of planning a good and interesting convention. One that people will enjoy and be thankful that they had attended.

We Syracuse Lithuanians extend and open invitation to all Lithuanians to come and share with us, to enjoy with us good friendship. Our motto is Upstate in 78—Syracuse.

For more information please contact the convention chairman:

Frank Petrauskas 201 Bennington Drive
Syracuse, New York 13205

KNIGHTS OF LITHUANIA IN THE MARCH OF TIME

"Recently the Hartford Knights of Lithuania, Council 6 basketball team, celebrated its Golden Jubilee at the Manchester Country Club, Manchester, Conn. Fifty years ago the all-Lithuanian team won the Hartford, Connecticut City League Basketball Championship," writes Mr. Charles M. Shimkus, one of the veteran sportsmen warriors who all are pictured on this issue's back cover, as they appeared half a century ago and again now at their present reunion.

The picture of 1926-27 presents (front row, left to right): John Malin, Stanley Shimkus, Anthony Mazotas, Charles Shimkus, and William Shages; (rear row): Walter Mazotas, John Shages, Anthony Kershis, Walter Giriatis, Frank Brasky (manager), and Anthony Lebesky (asst. manager, the only one missing in the photo of today—deceased). In the newer picture everyone is seated, with the exception of the late A. Lebesky, in the same position as in the photo taken 50 years ago.

The history of these Lithuanian knights, their achievements and reunion, has been given distinct publicity and recognition in the area of New England. The team has been accepted as part of the unique Naismith Memorial Basketball Hall of Fame in Springfield, Mass.:

Its cathedral-like settings "enshrine the immortals of basketball," its replicas, library and archives trace and record "every unforgettable man and team" in the history of the sports since 1891.

Press coverage of the Vyciai achievements appeared in the Manchester Courant and Manchester newspapers in August, 1977. The 67-year-old John "Shorty" Malin of East Windsor Hills, for instance, is still active as an athlete, as a coach, as a highly regarded basketball official; also, it appears he is successfully coaching girl's basketball teams (the Polish American, the K of L). Mr. Charles M. Shimkus heads the Shimkus Agency of the United States Fidelity and Guaranty Company in Hartford, Conn.

In a word: tempora mutantur—but the Knights are as steadfast as ever. —A.A.M.

Lithuanian Assistantship at Kent State University

In January there will be an assistantship for a student who has a good knowledge of the Lithuanian language. The assistantship will be for \$3,200 and will pay for all out-of-state fees and tuition, which means that the student will pay \$115 per quarter. The assistantship will be for the winter, spring and summer quarters and is available to students outside of the United States as well. The individual's duties will include the collection and cataloging of Lithuanian materials for the Lithuanian Collection. In addition, the student will periodically write news releases for the Lithuanian newspapers, and speak before local Lithuanian groups. Preference will be given to students who will write their Master's thesis or Doctoral dissertation on a topic dealing with Lithuania or Lithuanians.

Interested individuals should send their resume along with a letter explaining their planned field of study to:

Dr. John F. Cadzow, Director
Ethnic Heritage Program
119 Bowman Hall Kent State University

A Rustic Lithuania Long Gone

Vytautas F. Beliajus, a man who has won recognition as a folklorist, as editor and publisher of the folklore and folk dance magazine VILTIS, and as a master teacher of folk dances, has recently published a collection of short stories in English entitled *Ona*, whose setting is his native Lithuania. It should not surprise us that, given his childhood spent in a Lithuanian village and his subsequent career, the rural and small-town folk culture of Lithuania is so intimately portrayed. The historical period which provides the backdrop is the early twentieth century, especially World War I, but it is really a traditional lifestyle and mentality that persisted throughout the ages—being substantially related to both Jews and Catholics alike, and reflected in their religious temperaments, their sayings, dress, and customs—which Beliajus nostalgically recaptures. Native words and phrases lend local color to both dialogue and narrative, and they are conveniently translated in parenthesis.

There is artifice, not just authenticity, in the construction of the short stories. "The Confession of Ignas Macys—A Story of Mental Persecution" uses the first-person narrative perspective effectively: a tormented, isolated soul pitifully exposes himself to the reader and ultimately stuns him with an ironic moral. Beliajus has an affinity for ironic endings with tragic overtones. One must know the symbolism of the wreath of *ruteliu* on a young Lithuanian girl's head to appreciate the tragic detail at the end of the story "Ona," but the author has thoughtfully provided an introduction explaining the significance for the uninitiated in the Lithuanian traditions portrayed.

This tastefully done edition of stories by Vytautas Beliajus, with its illustrations of a wistful realism by Gloria Ptacek Andersson, is to be recommended as art, as literature, and as folklore for those who yearn to peek into—or return to—a rustic Lithuania of long ago.

—JOHN SKIRIUS

Ona—A Collection of Short Stories, can be ordered for \$5.00 from V. F. Beliajus, P.O. Box 1223, Denver, Colorado 80201.

Didžiausias kailiu pasirinkimas

pas vienintelį
lietuvių kailininką
Chicagoje

NORMANA BURŠTEINĄ

Tel. 263-5826
(įstaigos) ir
677-8489
(buto)

185 North Wabash Avenue
2nd Floor Chicago, Ill. 60601

LITHUANIA IN PHILATELY

By Antanas Bernotas

TARTARS

The name Tartars (in Lithuanian: Totoriai) is derived from the Persian word TATAR, which means a "horse-riding archer." It is known that Tartars, originally as nomads, lived in Eastern Asia, Mongolia and the nearby Chinese lands. Around the 5th Century A.D. for unknown reasons, they started to migrate westward across the entire Asian continent. Underway, they took on admixtures of various Asian tribes, mostly Turks, and finally settled down in the steppes eastward of the Caspian Sea, where they organized a powerful Khanate, ruled by their princes (Khans), with the seat in the ancient city of Samarkand. Samarkand was the center of their culture and of the Moslem faith. It was here, too, where the famous conqueror Genghis Khan ruled.

Starting at about 1236 the Tartars, led by their Khan Batu, a descendant of Genghis Khan, set out migrating westward once again, and began settling themselves down in the steppes of the lower and middle parts of the River Volga. They conquered native Kipchaks and Polovtses, along with the various other Slavic tribes, and kept moving westward, reaching the Crimean peninsula and the Ukrainian lands. A horde of these Tartars invaded Silesia and Poland, reaching as far as Moravia and Hungary, severely devastating the lands along their path.

The new settlers of the lower Volga-basin organized a powerful Khanate, again. Since their ruling Khan always lived in a golden

covered tent, the entire tribe was called the Golden Horde. When Lithuania in 14th century was also expanding her boundaries east and southward, she immediately came in touch with the onslaughting Tartars. The first important battle occurred in 1362, when Grand Duke Algirdas of Lithuania defeated the Tartars at Blue Waters and liberated the Duchy of Kiev.

It happened that about 1380 in Samarkand, there ruled a grim Mongol conqueror, Tamerlane, who had subdued several countries in western Asia and whose army was pushing westward where they soon came into conflict with his kinsman, Tochtamysh, another ruler of the Golden Horde. Tochtamysh was conquered and with scores of his men, fled to the Ukraine, then ruled by Lithuania. From here he made attempts to regain his throne. From both the Grand Duke Vytautas of Lithuania and King Jogaila of Poland, he sought military help. King Jogaila even signed a treaty in 1392 to help him, but actually did nothing. Grand Duke Vytautas did, however, undertake something. He proclaimed a holy war against the unbeliever Tamerlane and invited all neighboring countries to participate in the aid. The Pope blessed this crusade. Soon in Kiev, Vytautas' headquarters for the undertaking, there gathered a number of knights with troops of their own. Even the Teutonic Order sent a well-trained and equipped unit of its warriors. This army moved eastward and in 1399 met the Tartar forces near the Vorskla River, deep in the Ukraine territory. The battle was a fatal failure for Vytautas: he lost three-quarters of his men and he himself and his brother Zigmantas barely escaped death.

After this disastrous defeat, Grand Duke Vytautas did not meddle anymore in Tartar affairs, but devoted himself to the strengthening of

his own country, Lithuania. Tochtamysh tried to regain his throne on his own, but after a couple of skirmishes with Tamerlane, was driven out into the Russian steppes where he died. Tochtamysh's son, Idiki, continued the struggle for power. He sometimes even took sides with Moscow in its struggle against Grand Duke Vytautas.

When Grand Duke Vytautas was organizing a campaign against the Teutonic Order, he had asked the Tartars living in Lithuania to help him, which they did. They successfully participated in the battle of Grunwald in 1410 and fought very courageously.

As has been mentioned above, Khan Tochtamysh came to Lithuania with a number of his men, bringing with them their war prisoners, too. They were also accompanied by civilians who came to become settlers. Vytautas took them all and settled some of them down in Trakai, others in the vicinities of Alytus, Semeliskes, Butrimonys and other places in eastern Lithuania. The Tartar-settlers received land and legal rights, along with various other privileges. In some respects they were better off than the native Lithuanians though they did not enjoy legal status given to the new Jewish settlers. They were subjected directly to the rule of the Grand Duke and not to the disposition of the local boyars. Of the latter there was a score of murzas—the Tartar nobles. The murzas had but a single obligation—to serve in the army whenever the Grand Duke (or King) needed them. The Tartars did serve willingly. Even when Napoleon invaded Russian in 1812, Lithuania's Tartars formed a volunteer cavalry regiment.

Otherwise, Lithuania's Tartars lived in their closed communities and did not mix with the country's population, or any other nationalities. Being Moslems, they eagerly adhered to their faith. They never participated in any kind of politics.

In independent Lithuania, the Tartars had three parishes: in Kaunas, about 100 persons were served by mulla Chaleckis; in Raiziai (county of Alytus) and in Vinksnikiai, near Suvalku Kalvarija. In Kaunas in 1923 there was organized a society of Lithuania's Tartars. In 1930 in Kaunas, a new mosque was built. In the former Vilnius territory there lived many more Tartars—over 8000 persons. There they had their mosques in the city of Vilnius and elsewhere, and issued a newspaper in the Polish language.

Books of Interest

BATTLE OF GRUNWALD

An Historical Novel.

Liberal English translation with prologue and epilogue by

Julius Jonas Bielskis

Publisher: Lithuanian Days.

The novel consists of two parts, each having twelve intriguing episodes. It is replete with unexpected incidents, pathos, romance, drama and tragedy.

The battle of Grunwald was fought on July 15, 1410, some 82 Ona Puida translated it into the Lithuanian language. An abridged Lithuanian version was written by J. Sužiedėlis in 1930, and it was republished in 1954 by the Lithuanian Book Club Nida, London, England. years before Christopher Columbus landed in America. The battle was fought between the Lithuanian, Polish and allied armies on one side, and the Teutonic Knights and other crusaders on the opposite side.

The Teutonic Order was crushed. Price Only \$3.00
Hard Covers \$4.00 (If Available)

HISTORY OF LITHUANIA. By

Dr. J. B. Končius. Published by the American Lithuanian Community of the U.S.A., Inc. Chicago, Ill. 142 p. (A pamphlet with illustrations and an ancient map).

Price \$3.00

VYTAUTAS THE GREAT, Grand

Duke of Lithuania, by Dr. Joseph B. Končius. History of Lithuania from King Mindaugas (1252) to the end of the reign of Vytautas the Great (1490). 214 pages and a map. Price \$4.00

Available at Lithuanian Days Bookstore, 4364 Sunset Blvd., Los Angeles, CA 90029.

LITHUANIA 700 YEARS. By Al-

bertas Gerutis. Includes 1) The Origins of the Lithuanian Nation, by J. Puzinas; 2) Lithuania to World War I, by J. Jakštas; 3) Independent Lithuania, by A. Gerutis; 4) Lithuania's Resistance, 1940-52, by A. Budreckis; 5) Liberation attempt from abroad, A. Budreckis; 6) The prospects of Lithuanian Liberation, by S. Lozoraitis. 475 p.p. 1969.

Price: \$12.00

Order from:

Lithuanian Days Publishers

4364 Sunset Bld., Los Angeles, CA 90029

Phone: 664-2919

USSR, 1933—Crimean Tartars working in the fields.

Krymo totoriai dirba laukuose (USSR-1933).

USSR, 1969—The ancient city of Samarkand.

Senovės miestas Samarkand (USSR-1969).

ADMINISTRACIJA RAŠO:

Prenumeratorių dėmesiai

Visiems, kurie atnaujina prenumeratą čekiais, administracija nutarė nesiųsti atskirų pakvitavimų, nes jų sugrįžęs čekis yra įrodymas, kad prenumerata užmokėta.

Tiems, kurie moka grynais pinigais arba pašto perlaida, bus siunčiami pakvitavimai.

Jeigu dėl kokių neaiškumų ar dėl nurašymo nuo prekybos išlaidų kas norėtų gauti atskirą pakvitavimą, malonėkite apie tai išsąsami čekį pranešti.

Administracija

GARBĖS PRENUMERATORIAI

Dr. P. Atkočiūnas, Cicero, IL
Leo Bagdonas, Santa Cruz, CA
Alfonsas Bimbiris, Los Angeles, Calif.

Vyt. Čekanauskas, garbės konsulas, Los Angeles.

Dariaus-Girėno Klubas, Detroit, Mich.

B. V. Galinis, C. E. Norwell, MA
Dr. J. Jurgilas, Granada Hills, Calif.

Dr. Alfonsas Kontvis, Westminster, Calif.

Msgr. J. Kučingis, Los Angeles, Calif.

P. Misevičius, Toronto, Canada.

Dr. J. Naujokaitis, Claremont, Calif.

W. Maker, Burbank, CA.

Rev. V. Pavalkis, Milpitas, CA.
Petras Sakas, Glendale, Calif.

Tadas A. Skirgaila, Los Angeles, Calif.

Rev. F. E. Statkus, Grand Rapid, MI

Vic. Stankus, DDS.
Rev. Urbonas.

AUKOS

\$75.00 — Rev. V. Pavalkis.

\$25.00 — Dr. A. Kontvis.

\$20.00 — Prel. J. Kučingis.

\$20 — R. Giedraitis.

\$10.00 — Dr. J. Naujokaitis.

Po \$8.00 — Dr. J. Masilionis,

Po \$5 — J. Grikavičius, A. Maskoliūnas, St. Kudokas VI. Surkus, V. Pužauskas, P. Jonikas, B. Čižikas,

Januška.

\$5.00 — Julija Bičiūnas.

\$4.00 — E. Ribokienė.

\$3 — L. Bajorūnas.

Po \$3.00 — Antanas Rugys, Kun-

Po \$2 — A. Galdikas, A. Matulionis.

Juozas Tautkus, Jonas Salys.

\$2.00 — Jonas Dalbokas.

\$1 — E. Swetik.

\$1 — R. Jurkūnas.

Labai ačiū visiems parėmusiems L.D. žurnalo leidimą —

A. Skirius, leidėjas

Atkelta iš psl. 3

viltis, jog Belgrade pirmą kartą viešai iškeltas nelegalus Lietuvos okupacijos faktas ir okupanto paneigimas pagrindinių žmogaus teisių lietuviams, susilauks didesnio dėmesio laisvųjų tautų tarpe. Tikėkime kad tie žodžiai kris į dirvą, kuri duos naują derlių, naują vaisių—LAISVĘ, kuria galės pasinaudoti visi mūsų broliai ir sesės.

Šiam tikslui atsiekti mums reikia, ypatingai laisvajame pasaulyje gyvenantiems lietuviams, dar daugiau suglausti savo gretas ir jėgas; dar daugiau pasitikėti pačiais savimi, o labiausia—išverti savo užmojuose, pildant lietuvių pareigą. Vokiečių rašytojas Adalbert von Chamisso yra pasakęs: "Jei tik žmogus turėtų išvermingumo, jam beveik nebūtų negalimų pasiekti dalykų"

Tad šia proga, sutinkant Naujuosius 1978 metus, mano nuoširdžiausias linkėjimas Jums visiems ir būtų: Išverti būti lietuviams, išverti dirbti visų lietuvių ir Lietuvos naudai, kad versdami kitą Naujų Metų lapą vėl galėtumėme pilnai džiaugtis šiomis šventėmis ir tikra taika pasaulyje, ypač mūsų tėvų žemėje—LIETUVOJE!

(Naujųjų Metų sveikinimas, perskaitytas per Kalifornijos Lietuvių Radijo programą, stotis 1460, KTYM-AM, Inglewood.)

JUNKIME GRETAS BENDROM LAISVINIMO PASTANGOM

Su giliu lietuvišku nuoširdumu sveikiname mūsų patriotinę visuomenę švenčių proga, dėkodami už moralinę ir materialinę paramą ir linkėdami, kad Naujieji 1978 metai mums visiems būtų dar našesni Lietuvos laisvinimo fronte.

Jūsų taip nuoširdžiai remiama Amerikos Lietuvių Taryba stengėsi Lietuvos reikalą pristatyti svarbiojoje paskutinio laikotarpio tarptautinėje konferencijoje Belgrade. Perteikėme Helsinkio komisijai Washingtone išsamų liudijimą apie sunkumus ir skriaudas okupuotoje Lietuvoje, įteikdami memorandumą žmogaus tiesių klausimu, kalbėdami visų trijų Pabaltijo valstybių vardu.

Amerikos Lietuvių Taryba suvaidino pagrindinį vaidmenį, kad senatorius Robert Dole Belgrade padarė reikšmingą pareiškimą Lietuvos ir kitų Baltijos valstybių reikalui. Amerikos Lietuvių Tarybos pirmininko dr. Kazio Bobelio dalyvavimas Belgrado konferencijos posėdžiuose ir kontaktavimas svarbiųjų JAV delegacijos vadovybės narių buvo ypatingai svarbus siekiant Lietuvos klausimą kelti tarptautiniame forume, reikalaujant ne tik žmogaus laisvių, bet ir laisvo tautos apsisprendimo.

Ateinančiuose metuose stengsimės panaudoti kiekvieną sudarančią galimybę iškelti Lietuvos pavergimo neteisybes ir reikalauti Lietuvai laisvės. Be to tikimės, kad sekančioje Europos Saugumo ir kooperacijos konferencijoje 1980 m. pavyks Lietuvos klausimą iškelti tarptautinėje politinėje arenoje dar stipriau, negu jis buvo iškeltas Belgrade. Čia reikalinga mums visų pagalba ir parama.

Junkime jėgas bendram pavergtos Lietuvos laisvinimo darbui.

AMERIKOS LIETUVIŲ TARYBA

1977 m. gruodžio 19 d.

ALBINAS MARKEVIČIUS

Apdraudos Agentūra

M. & R. AMERICANA

Insurance Service, Inc.

2113 Wilshire Blvd.

SANTA MONICA, CA 90403

393-9801

828-7525

BALTIC BAKERY

Juozas ir Aldona Ankai — savininkai

4627 So. Hermitage CHICAGO, Illinois 60609 Telef. (212) LA3-1510

— ir —

2616 W. 69 Street, Chicago, Ill. 60629

Telefonas: (312) 737-6784

Siunčiame duoną ir raguolius į visas Amerikos dalis.

NAUJI SKAITYTOJAI

K. Daugvydas, Detroit, MI.
Jokūbas Kregždė, Cincinnati, OH
Br. Liaudanskis, Detroit, MI
Frances Baszis, Marion, IN
J. Žemaitis, Hot Springs, ARK
Walter Lukasavage, Houghton Lake, MI

K. & E. Majauskas, Chicago, IL
Polly Maldeikis, Binghamton, NY
Vytautas Čeporius, Arcadia, CA
Dolores M. De Fort, Santa Ana, CA
Bruno Grebliauskas, Chicago, IL
Ray Kartavičius, Riverside, IL
Vyt. Zygas, Cicero, IL
J. Vebra, New Haven, CT
Dr. J. Kaškelis, Gulfport, FLA
V. & R. Semeška, Miami Fla.
I. Banaitis, Woodhaven, NY
George T. Lewis, Fallbrook, CA
Viktoras, Kulvinskas, Wethersfield, CT

Dhula Yatri, Los Angeles, CA
J. P. Sweeny, MD, Long Beach, CA

J. Mockus, Yucaipa, CA
Vytautas Gečas, Cicero, IL
Birutė Repečka, Moraga, CA
K. P. Varis, Santa Monica, CA
Zose Puris, Chicago, IL

LD redakcija ir administracija sveikina naujus prenumerаторirus ir nuoširdžiai dėkoja.

Malonu, kad LD prenumeratorių skaičius auga.

Leidėjas

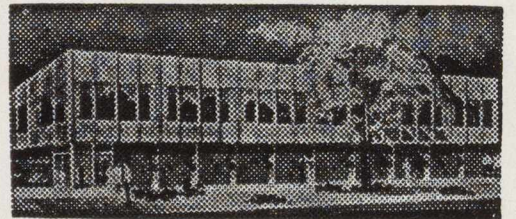
TAUPYKITE DABAR

Pas mus ne visi tarnautojai yra lietuviai, bet klekviešame skyriuje galima susikalbėti lietuviškai.

UŽ CERTIFIKATUS MOKAME:

7½% — 6 metų su \$1,000, minimum
7½% — 4 metų su \$1,000, minimum
6¾% — 30 mėn. su \$1,000, minimum
6½% — 1 metų su \$1,000, minimum
Savings Insrđ. to \$40,000 by FSLIC

Drive in facilities.

ST. ANTHONY SAVINGS & LOAN ASSN.

1447 So. 49th Court
Cicero, Illinois 60650

JUOZAS F. GRIBAUŠKAS
sekretorius

Tel.: (312) 656-6330 ir 242-4395

LIETUVIŲ DIENOS, 1978, SAUSIS

KNYGŲ RECENZIJOS

Dagys rejuoja ir dainuoja. Knyga -albumas didelio formato. Išleista Toronte, Kanadoje, tiražas 1000 egz.

Skulptorius Jokubas Dagys šia knyga žengia savo poezija ir menu: 150 eilėraščių rinktinę puošia įvairūs meniniai darbai. Knyga graži sau paskaityti ir kitam dovanoti.

J. Dagys, gimęs 1905-12-16 Šlepščių k., Biržų aps. Baigęs Biržų gimnaziją ir meno mokyklą Kaune, ilgesnį laiką mokytojavo gimnazijoje. Ruošė savo darbų parodas. Keliaavo po vakarų Europą pažinti meninį pasaulį. Šiuo metu gyvena Toronte, Kanadoje.

Būdamas dar gimnazijoje, buvo mokinių laikraščio "Saulėtekis" redaktorius. Apsčiai savo eilėraščių spausdino tame laikraštyje; be to, bendradarbiavo Lietuvos ir Amerikos lietuvių spaudoje.

1967 Kanadoje išleido didelio formato albumą **Dagys Sculptures and Paintings**. Knyga tuoj pat buvo išpirkta.

Dariaus-Girėno klubas, 1952-1977, Detrote. Sukaktuvinis leidinys, 32 psl., viršeliai spausdinti sidabrine spalva, tekste daug nuotraukų. Redagavo A. Grinius.

LIETUVIŲ DIENŲ

žurnalo ir knygu

PLATINTOJAI

J. A. V-se

Brooklyn, N. Y. — "Darbininko" adm-ja.

So. Boston, Mass. — S. Minkus

Chicago, Illinois — Balys Brazdžionis, 'Gifts International', 'Parama', 'Terra', 'Marginiai'.

Cleveland, Ohio — J. Žilionis

Detroit, Mich. —

St. Anthony's Parish Library.

Los Angeles, Calif. — V. Prižgintas.

Putnam, Conn. — Immaculata Conception Convent.

Rochester, N. Y. — A. Sabalis.

Waterbury, Conn. — "Spauda".

Woodhaven, N. Y. — "Romuva".

Anglijoje

Kew, Surrey — "Dainora".

Bradford, Yorks — Kun. J. Kuzmickis.

Australijoje

Adelaide, Edwardstown — A. Kubilius.

Melbourne - St. Kilda — F. Sodaitis

Sydney — Kun. P. Butkus.

Glen Osmond, S. A. — E. Reisonienė.

Mirren, S. A. — J. Rupinskas.

Kanadoje

London, Ont. — A. Puteris

Yoronto, Ont. — V. Aušrosas, A. Kuolas, P. Misevičius.

Montreal, Que. — P. Rudinskas, (Parish Library)

LIETUVIŲ RADIO PROGRAMOS,

kurios bendradarbiauja su "Lietuvių Dienomis"

Los Angeles, Calif.

KALIFORNIJOS LIETUVIŲ RADIJAS
LITHUANIAN MELODIES

Stotis KTYM, banga 1460 AM

Šeštadieniais 12:30 — 1:00 p. p.

Išlaiko L. Radijo Klubas. Pirm. J. Mitkus,
2610 Griffith Park Blvd., Los Angeles, CA
90039 — Tel. (213) 662-6591

Baltimore, Md.

"RADIJO PROGRAMA LIETUVIAMS"

Girdima Marylande ir Washington, D.C.

Sekmadieniais 10 — 11 val. ryto

per FM radijo stotį WCAO 102.7 mgcl.

Programos vedėjai: **Albertas Juškus**,
4515 Wilmslow Rd., Baltimore, Md. 21210
Tel.: 366-4515

Kęstutis Laskauskas, 1312 Birch Ave.,
Baltimore, Md. 21227; Tel.: 242-1779

So. Boston, Mass.

Lietuvių Radijo valanda
LAISVĖS VARPAS

Sekmadieniais 11 — 12 val. priešpie.

AM 1430 klc iš WWEL radijo stoties

Medford-Boston, Mass. 02155

Petras Viščinis, vedėjas,

173 Arthur St., Brockton, Mass. 02402

Telefonas: 586-7209

LIETUVIŲ RADIO KORP. PROGRAMA

Seniausia liet. radijo programa Naujojoje

Anglijoje, veikianti nuo 1934 m. bal. m.,

vedama **Stepono ir Valentino Minkų**, gir-

dima **sekmadieniais 1 val. — 1 val. 30 m**

Boston, Mass. — WNSR - 1360

Programoje: pasaul. žinių santrauka, muzi-

ka, dainos ir Magdūtės pasaka.

502 E. Broadway, So. Boston, Mass. 02127

Telefonas: AN 8-0489

Chicago, Illinois

SOPHIE BARCUS RADIO ŠEIMA

7 programos savaitėje

Daily 12:30-1:00 pm Sat.&Sun 8:30-9:30 am

Visos programos iš WOPA 1490 klc A. M.

Programos vedėja **Aldona Daukus-Barcus**

Transliuojama iš nuosavos studijos.

WOPA stoties 1490 klc. A. M. 102-7 F. M.

7159 S. Maplewood, Chicago, Ill. 60629

Tel: HEmlock 4-2413.

LIETUVOS AIDAI

Peuktd. 9:30 — 10:00 v. v. — 1490 AM

Šeštad. 8:00 — 10:00 v. v. — 106.3 FM

Sekmad. 9:30 — 10:00 v. ryto — 1230 AM

Veda **Kazė BRAZDŽIONYTĖ**, 2646 W. 71st

St. Chicago, Ill. 60629 Phone 778-5374

LITHUANIAN RADIO FORUM

Bi-Lingual Civic program in English
and Lithuanian

Produced by **Anthony J. RUDIS**

Listener Participation Program

PHONE 445-6842 and ask a question

Sundays 2 to 3 PM

WXRT-FM 93.1 MHz.

Address: 9339 S. Oakley Chicago, Illinois

Cleveland, Ohio

Lietuvių Radijo Programa
TĖVYNĖS GARSAI

[steigta 1949

Girdima sekmadieniais 8-9 val. ryto

WZZP, FM 106.5 mc

Vedėjas **Juozas Stempužis**.

4249 Lambert Rd., Cleveland, Ohio 44121

Telefonas (216) 382-9268

Detroit, Mich.

LIETUVIŠKŲ MELODIJŲ RADIO VALANDA

WMZK-FM banga 98 mc

Pirmadienį — trečiadienį — penktadienį

nuo 8:00 iki 9:00 vakare

Programos reikalais kreiptis: **Albert Misiu-**

nas, 2483 Woodmere, Detroit, Mi 48209,

tel. 841-3026; **Algis Zaparackas**, 4120

Yorba Linda Dr., Royal Oak, Mi 48072,

tel. 549-1982.

LIETUVIŠKAS BALSAS-LITHUANIAN VOICE

WQRS-FM stotis. Banga 105.1 mc.

Sekmadieniais 8:25 — 905 val. ryto

Išlaiko Radijo Klubas.

Klubo pirm. **Vacys Urbonas**.

17175 Gaylord Ave., Detroit, MI 48240

Telefonas: 537-9642

Hartford, Conn.

"TĖVYNĖS GARSAI"

Connecticut vlst. liet. kultūrinė valandėlė

WRYM AM 840

Kiekv. sekmadienį 4:30 - 5:30 val. p. p.

Programos vedėjas **A. Dragūnevičius**.

Pranešėjai:

Zita Dapkienė, **Alfonas Dzikas** ir

Lionginas Kapeckas

273 Victoria Rd., Hartford CT 06114

Telefonas: CH 9-4502.

New York - New Jersey

"LIETUVOS ATSIMINIMŲ" radijo valanda

girdima kiekv. šeštad. 4 — 5 val. p. p.

iš New Yorko stoties WEVD — 1330 klc.

ir 97.9 meg. FM.

Direktorius **Jokubas J. Stukas**,

1467 Force Dr., Mountainside, N.J. 07092

232-5565. (Code 201)

Kultūrinė lietuvių radijo valanda anglų k.

per SETON HALL Un-to stotį WSOU-FM

pirm. 7:30 — 8:30 v. v. — 89.5 mg

Vedėjas **J. J. Stukas**.

"LAISVĖS ŽIBURYS"

Girdima kiekvieną sekmadienį

nuo 9 iki 10 val. ryto

iš WHBI stoties 105.9 FM banga.

Adresas: **Romas Kezys**, 217-25 54th Ave.

Bayside, N. Y. 11364

Telefonas: 229-9134

Pittsburgh, Pa.

The First Lithuanian Radio Program in

Pittsburgh, Penn.

Pittsburgh, Penn. — WPIT - 730 klc.

Sekmadieniais 12:30 — 1:00 p. p.

Programos vedėjai:

Povilas ir Gertruda Dargiai.

Visais reikalais kreiptis:

2040 Spring Hill R., Pittsburgh, Pa. 15243

Hot Springs, Ark.

Lietuviška Radijo programa

"LEISKIT I TĖVYNĘ"

Lithuanian Broadcasting SPA

Kiekv. mėnesio antrą ir ketv. sekmadienį

nuo 2:30 ligigi 3:00 val. p. p.

iš radijo stoties KBHS - banga 590 AM.

Programos vedėja **Salomėja Šmaižienė**

204 Hilltrop Dr., Hot Springs, Ark. 71901

Telefonas (501) 321-9641

Rochester, N. Y.

DAINOS AIDAS

Sekmadieniais 9:00 iki 9:30 val. iš ryto.

Stotis: WXXI-FM 91.5 MC

Išlaiko: Lietuvių Radijo Klubas.

Klubo valdyba: **Al. Gečas**, pirm., **R. Kirš-**

teinas, vicepirm., **J. Krokytė**, sekr., **Rūta**

Ilgūnaitė, išd., **L. Laukaitienė**, narė.

Adresas: 320 Durnan St., Rochester, NY

14621

Waterbury, Conn.

LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS BALSAS

W — 104 FM Stereo

Sekmadieniais 8 — 9 val. vak.

Ved. **Viktoras Vaitkus**

10 John St., Waterbury, Ct. 06708

Tel. 756-5173; 754-8780

Montreal, Canada

LIETUVIŠKAS PUSVALANDIS

Kiekvieną trečiadienį nuo 11 val. v.

CFMB stotis — Banga 1410.

Programos vedėjas **L. Stankevičius**.

1053 Cr. Albanel, Duvernay, P. Q. Canada

Telefonas: 669-8834

Toronto, Ont., Canada

TĖVYNĖS PRISIMINIMAI

Sekmadieniais 1:30 - 2:00 po pietų

Visos programos transliuojamos iš

Toronto stoties CHIN, banga 101 FM

Programos vedėjas **Jonas R. Simanavičius**.

614 Tedwyn Dr.

Mississauga, Ont., Canada

L5A 1K2

Tel. (416) 275-3134

Roma, Italia

ROMOS RADIJAS

Transliuojama kasdien nuo 20 val. 50 min.

iki 21 val. 10 min. Vidurio Europos laiku.

41,15 ir 50,34 metrų bangomis.

Vedėjas **Dr. J. Gailius**.

Circonvallazione NOMENTANA 162.

Vatikanas, Italia

Programa transliuojama 8 kartus savaitėje.

Sekmad. rytais 10:30 - 11:00 Lietuvos laiku.

ir kiekv. vakarą 20:15 - 20:30 Lietuvos laik.

Bangos: 31, 25, 19 ir 196 metrų.

Vedėjas **Kun. Dr. V. Kaziūnas**.

Adresas: Sezione Litvana, Stazione Radio

CITTA DEL VATICANO.

LIETUVIAI TELEVIZIJOJE

[steigta 1966

WCIU - TV Channel 26

Sekmadieniais 8:30

5845 So. Oakley Ave., Chicago, Ill. 60634

Tel. (\$12) 778-2100

Tollus šlutas, vald. pirm.

LIETUVOS VYČIŲ KREPŠINIO LYGOS HARTFORD, CT. LAIMĖTOJAI 1926 M. IR DABAR (SĖDI TA PAČIA TVARKA.)